

Foreldresamarbeid.

«Hvordan kan oppmerksomhet på foreldresamarbeid bidra til å fremme det psykososiale miljøet for de eldste barna i barnehagen?»

May Rita Hadland Lea

VID vitenskapelige høgskole

Oslo

Masteroppgave

Master i Helsefremmende relasjonsarbeid.

Antall ord: 21 841

16.05.2022

Sammendrag:

Formålet med denne kvalitative masteroppgaven er å fortolke og beskrive foreldre og barnehageansatte sin opplevelse av foreldresamarbeidet opp mot det psykososiale miljøet i barnehagen. Informantene ble rekruttert fra storbarnsavdeling i en barnehage.

Datainnsamlingen ble utført med semistrukturerte fokusgruppeintervju, ett med åtte foreldre som hadde barn på storbarnsavdeling, og ett med seks ansatte fra samme storbarnsavdeling i barnehagen. Intervjuene ble tatt opp og transkribert, og datamaterialet er blitt analysert ved hjelp av tematisk analyse samt fortolkning av data ut fra teori.

Bakgrunnen for oppgaven er forskning som viser at flesteparten av alle barn i Norge mellom 1-6 år går i barnehage, og barnehagen er en svært betydningsfull arena i livet til små barn.

Tett og godt samarbeid mellom hjem og barnehage vil være viktig for et trygt og godt barnehagemiljø for barna. Utgangspunkt for studien er derfor følgende problemstilling: «Hvordan kan oppmerksomhet på foreldresamarbeid bidra til å fremme det psykososiale miljøet for de eldste barna i barnehagen?» Spørsmål som videre reises er hvordan kan vi oppnå et tillitsfullt samarbeid mellom hjem og barnehage? På hvilken måte kan foreldresamarbeid påvirke det psykososiale miljøet i barnehagen? Samt hvordan kan barnehageansatte bidra slik at alle kan kjenne på at de er betydningsfulle foreldre?

Det teoretiske grunnlaget for oppgaven er Bronfenbrenner sin utviklingsøkologiske modell (1979), Antonovskys Salutogense (1979) og perspektiver på samarbeid mellom hjem og barnehage samt psykososialt miljø.

Hovedlinjene i funnene viser at kommunikasjon og personlig informasjon er noe både barnehageansatte og foreldre er svært opptatt av, men spesielt foreldre hadde stort behov for at dette ble ivaretatt. Videre er ansatte opptatt av bygging av gode relasjoner for å oppnå trygghet og tillit hos foreldrene. Tilhørighet er et annet hovedfunn i studien, der foreldre og ansatte poengter viktigheten av gode vennskap. Trygghets sirkelen er et kjent verktøy i aktuell barnehage. Ved å benytte denne modellen vurderer både foreldre og ansatte at den hjelper de til å se alle barna sine behov gjennom dagen.

Resultatene viser at det er stort engasjement rundt temaet, og at det er viktig at foreldre og personalet i barnehagen sammen har ansvar for foreldresamarbeidet. Gode relasjoner og

tilfredsstillende kommunikasjon mellom hjem og barnehage viser seg å være av stor betydning.

Nøkkelord: Foreldresamarbeid, barnehage, psykososialt miljø, Bronfenbrenner, Antonovsky, informasjon, relasjoner og trygghetssirkelen.

Abstract

The purpose of this qualitative master's thesis is to interpret and describe parents and kindergarten employees' experience of parental cooperation against the psychosocial environment in kindergarten. The informants were recruited from the children's ward in a kindergarten. The data collection was carried out with semi-structured focus group interviews one with eight parents who had children in a large children's ward, and one with six employees from the same large children's ward in the kindergarten. The interviews were recorded and transcribed, and the data has been analyzed using thematic analysis as well as interpretation of data based on theory.

The background for the thesis is research showing that the majority of all children in Norway between the ages of 1-6 attend kindergarten, and kindergarten is a very significant arena in the lives of young children. Close and good cooperation between home and kindergarten will be important for a safe and good kindergarten environment for the children. The starting point for the study is therefore the following problem: "How can attention to parental cooperation contribute to promoting the psychosocial environment for the oldest children in kindergarten?" Questions that are further raised are how can we achieve a trusting cooperation between home and kindergarten? How can parental cooperation affect the psychosocial environment in kindergarten? How can kindergarten employees contribute so that everyone can feel that they are important parents?

The theoretical basis for the thesis is Bronfenbrenner's developmental ecological model (1979), Antonovsky's Salutogenesis (1979) and perspectives on cooperation between home and kindergarten as well as psychosocial environment.

The main lines of the findings show that communication and personal information are something that both kindergarten employees and parents are very concerned about, but parents in particular were in dire need of this being taken care of. Furthermore, employees are concerned with building good relationships in order to achieve safety and trust with the parents. Belonging is another main finding in the study, where parents and staff pointed out the importance of good friendships. The safety circle is a well-known tool in the current kindergarten, using this model, both parents and employees consider that it helps them to see all their children's needs throughout the day.

The results show that there is great commitment to the topic, and that it is important that parents and kindergartens staff, are responsible together for parental cooperation. Good relations and satisfactory communication between home and kindergarten prove to be of great importance.

Keywords: Parental cooperation, kindergarten, psychosocial environment, Bronfenbrenner, Antonovsky , information, relationships & Circle of security.

Forord

Masteravhandlingen er avslutningen på masterprogrammet i helsefremmende relasjonsarbeid. Jeg har gjennomført to år med videreutdanning i psykososialt arbeid med barn og unge, før jeg fortsatte to nye år for å kvalifisere til en mastergrad. Studiet har vært gjennomført deltid ved VID Vitenskapelig høgskole i Oslo. Det har vært noen utfordrende og lærerike år.

Ved å slutføre masterprogrammet har jeg fått muligheten til å fordype meg i et tema som opptar meg. Foreldresamarbeid er kanskje et tema som flere ikke reflekterer så mye over i hverdagen. Jeg håper at denne studien kan være med og belyse viktigheten av godt foreldresamarbeid i barnehagen.

Jeg ønsker å rette en stor takk til alle foreldre og ansatte som tok seg tid i en ellers travel hverdag, og delta på fokusgruppeintervju. Tusen takk for at dere delte erfaringer og kunnskap med meg, som videre la grunnlaget for denne studien.

Takk til veileder Hege Therese Størksen som har vært tilgjengelig gjennom hele prosessen. Takk for konkrete tilbakemeldinger, gode tanker og kritiske spørsmål. Du har motivert meg til å fullføre studiet, da jeg en periode nesten hadde mistet troen selv.

I en ellers krevende pandemitid, har livet som student med undervisning på Zoom til tider vært ekstra anstrengende. Da har det vært helt nydelig å ha Ann Elin og Sylvi som solide støttespillere. Tusen takk for samtaler, gode råd og masse humor i løpet av disse årene. Vi er virkelig venner for livet.

Takk til familien! Martine, Regine og Garman dere har vært tålmodige siste ukene. Endelig kan dere blir min førsteprioritet igjen. Jeg lover det blir en solid feiring! Til slutt og ikke minst en stor takk til min kjære Rune, du har vist forståelse og tålmodighet når studiet har måttet blitt min førsteprioritet.

Innhold

1. Innledning.....	1
1.1 Bakgrunn for valg av tema.....	2
1.2 Problemstilling og avgrensning	3
1.3 Begrepsavklaringer	4
1.3.1. Foreldresamarbeid.....	4
1.3.2 Psykososialt miljø.....	4
2. Teoretisk grunnlag og relevant forskning	5
2.1 Bronfenbrenner sin utviklings økologiske modell	5
2.2 Antonovskys opplevelse av sammenheng.....	8
2.3 Barn i barnehage.....	9
2.4 Lover og retningslinjer for barnehagen sitt arbeid med foreldresamarbeid og det psykososiale miljøet.....	10
2.5 Samarbeid mellom hjem og barnehage	11
2.5.1 Relasjoner	12
2.5.2 Sosialisering.....	13
2.5.3 Medvirkning	14
2.6 Psykososialt miljø.....	14
2.6.1 Sosial Kompetanse	15
2.6.2 Trygghetssirkelen	17
2.6.3 Livsmestring	18
2.7 Oppsummering av teoretisk grunnlag og forskning.....	19
3. Metode	21
3.1 Kvalitativ metode.....	21
3.2 Vitenskapelig forankring.....	21
3.2.1 Hermeneutikk	21

3.3 Forforståelse	22
3.4 Datainnsamling	23
3.4.1 Rekruttering og utvalg	23
3.4.2 Informasjonsskriv og samtykkeskjema	24
3.4.3 Utarbeidelse av intervjuguide.....	25
3.4.4 Fokusgruppeintervju	25
3.4.5 Transkribering	26
3.5 Tematisk analyse	26
3.6 Faser i Analysen	27
3.6.1.Bli kjent med datamaterialet	27
3.6.2 Lag de første kodene.....	27
3.6.3 Let etter tema	28
3.6.4 Kritisk gjennomgang av tema.....	28
3.6.5 Definere og navngi tema.....	28
3.6.6 Rapportering/skriveprosess	29
3.7 Etske aspekter.....	29
3.8 Metodiske overveielser	30
3.8.1 Troverdighet.....	30
3.8.2 Bekreftbarhet.....	30
3.8.3 Overførbarhet	31
3.9 Oppsummering av metode.....	31
4.Presentasjon av funn.....	32
4.1 Informasjon.....	32
4.1.1 Dialog	33
4.1.2 Struktur og rammer	34
4.1.3 Digitalisering	36

4.2 Relasjoner	37
4.2.1 Trygghet og tillit	37
4.2.2 Familiesammenkomster/samtaler	39
4.2.3 Stabilt personal	40
4.3 Tilhørighet.....	41
4.3.1 vennskap	42
4.3.2 Sosialt samspill	43
4.4 Kompetanse	44
4.4.1 Inkludering	44
4.4.2 Trygghets sirkelen	45
4.5 Oppsummering av funn	47
5. Diskusjon	48
5.1 Informasjon.....	48
5.2 Relasjoner	51
5.3 Tilhørighet.....	53
5.4 Kompetanse	57
5.6 Styrker og begrensninger med studien	59
6. Avslutning	61
6.1 Videre forskning.....	61
6.2 Implikasjoner for praksis	62
Referanser	63
Vedlegg:.....	59

1. Innledning

I Norge går flesteparten av alle barn imellom 1-6 år i barnehage. Ifølge utdanningsdirektoratet gikk så mange som 93,4 prosent av barn i denne alderen i barnehage ved utgangen av 2021 (Udir.no). I stortingsmelding nr. 41(2008-2009), står det «et godt og tillitsfullt samarbeid mellom hjem og barnehage er viktig for det enkelte barnets trivsel, utvikling og læring». Dette vil være et videre utgangspunkt for temaet i studien som er foreldresamarbeid og psykososialt miljø.

Barnehagen er en svært betydningsfull arena i livet til små barn. I barnehagen kan barna tilbringe opptil 9,5 timer daglig. På denne arenaen vil barn og foreldrene søke vennskap, anerkjennelse og tilhørighet. Foreldre er eksperter på sine barn, og de er en stor ressurs for de ansatte i barnehagen (Glaser et al., 2018., s. 243-244).

Alle ansatte i barnehagen har et stort ansvar for å opprette et godt foreldresamarbeid. De ansatte skal blant annet også legge til rette for et godt psykososialt miljø. Det kreves at de barnehageansatte innehar nok kunnskap om hva som fremmer gode og trygge relasjoner samt hvordan de kan jobbe for å oppnå et godt psykososialt miljø (Bru, 2016, s. 22).

Det er utført studie der fokus har vært på hva som bidrar til å skape gode barnehager for barn i Norge (GoBaN studie). Alvestad et al. (2019) har forsket på hva som kjennetegner god kvalitet i barnehager. Denne studien viste at barnegruppene ble positivt påvirket av varme imøtekommende ansatte. Denne aktuelle studien sier også noe om at personalet var opptatt av godt foreldresamarbeid. De understreker at en god barnehage kjennetegnes blant annet ved at personalet samarbeider godt med foreldrene og er opptatt av foreldre og barns medvirkning i hverdagen. Studien viser også at personalet gir uttrykk for at de opplever flere utfordringer blant barna og familiene siste årene, de ser derfor viktigheten av å jobbe forebyggende (Alvestad et al., 2019).

Videre viser resultater fra en studie gjennomført av folkehelseinstituttet i 2019 at det er muligheter for å kartlegge forstadier til psykiske vansker allerede fra tidlig alder. Omtrent tjuefem prosent av alle barn som hadde tydelige vansker fra tidlig alder, opplevde å ha samme nivå av vansker ved åtteårsalder. Hovedfunnene i studien viser når risikoforholdene holder seg på et konstant nivå, er barna sine symptomer på samme konstante høye nivå. Det ble derfor et funn i studien at barn sin psykiske helse kan bli positivt påvirket dersom

oppvekstmiljøet gjennomgår positive endringer. I den sammenheng vil barnehagen være en del av barnet sitt oppvekstmiljø med tanke på hvor mye tid barn tilbringer der (Folkehelseinstituttet, 2018). Dette kan også ses i sammenheng med tidlig innsats i barnehagen. Ved tidlig inngripen når eventuelle problem oppstår eller blir avdekket, kan betegnes som en type tidlig innsats. Ved at barnehageansatte har kunnskap til å kunne forebygge psykiske vansker, eller kunnskap om å identifisere eksempelvis psykiske vansker hos barn kan gjøre at barn tidlig kan starte med eventuelle tiltak (Bjørnsrud & Nilsen, 2012). Vi har gjennom de siste årene med en pandemi tid sett hvor stor betydning barnehage og skole er for barn og unge. Spesielt de sårbare barna har fått stor oppmerksomhet, det har blant annet vært presisert viktigheten for disse barna å være sammen med trygge barnehageansatte og venner for å forebygge senere vansker.

Videre viser det seg at flere barn og unge har utfordringer med økt press og psykisk stress, dette preger de unge i større grad nå enn tidligere. Det blir ofte nevnt at å jobbe forebyggende og helsefremmende har større effekt, enn senere tiltak og behandling av eksempelvis psykiske lidelser (Holte, 2019). Barnehage vil derfor være en viktig arena å jobbe med dette. Derfor ønsker jeg å se nærmere på foreldresamarbeid og det psykososiale miljøet i barnehagen.

1.1 Bakgrunn for valg av tema

Mitt arbeidssted har fra våren 2021 til høsten 2023, være en del av prosjektet «Inkluderende barnehagemiljø». Dette prosjektet er utarbeidet av utdanningsdirektoratet, og er et verktøy i satsingen fra myndighetene for å skape gode og inkluderende barnehager. Mitt arbeidssted har videre utarbeidet sine kjernekomponenter innenfor dette prosjektet, som de ønsker å ha ekstra søkelys på. Disse tre komponentene er; barn som ressurspersoner, det gode ansikt og det viktige foreldresamarbeidet. Målet for prosjektet er et godt og trygt fellesskap for alle i barnehagen (Time kommune, 2021). Mitt arbeidssted ønsker at denne studien skulle inngå i dette pågående prosjektarbeidet.

Foreldresamarbeid er et tema jeg opplever som veldig aktuelt i min jobbhverdag som miljøterapeut i barnehage. Jeg valgte også dette temaet fordi jeg mener at det som skjer i de tidlige barneår kan få stor betydning senere i livet. Dette fant jeg også i Lekhal et al. (2016) som sier at barna sine tidlige erfaringer legger grunnlaget for barna sin senere utvikling (s.33). I denne studien ønsker jeg derfor å finne ut hvordan barnehageansatte kan legge til

rette for at foreldresamarbeidet kan fremme det psykososiale miljøet for barna i barnehagen?

1.2 Problemstilling og avgrensning

I denne studien er jeg opptatt av hvilke tanker foreldre har av foreldresamarbeidet. Videre hvordan hva de ansatte tenker, og hva de eventuelt gjør for å fremme dette samarbeidet. Ved å utføre fokusgruppeintervju med ansatte og foreldre i barnehagen, vil jeg undersøke om det er enighet i hvordan de opplever foreldresamarbeidet og det psykososiale miljøet i barnehagen.

I arbeidet med å forsøke å finne svar på dette har jeg formulert følgende hovedproblemstilling:

«Hvordan kan oppmerksomhet på foreldresamarbeid bidra til å fremme det psykososiale miljøet for de eldste barna i barnehagen?»

I prosessen med å formulere en problemstilling har jeg kommet frem til disse underproblemstillingene som vil belyse hovedproblemstillingen:

- Hvordan kan vi oppnå et tillitsfullt samarbeid mellom hjem og barnehage?
- På hvilken måte kan foreldresamarbeid påvirke det psykososiale miljøet i barnehagen?
- Hvordan kan barnehageansatte bidra slik at alle kan kjenne på at de betydningsfulle forelder?

I denne studien har jeg valgt å ha fokus på foreldresamarbeid opp mot arbeidet med det psykososiale miljøet i barnehagen. Jeg har valgt å ikke fokusere på mobbing og krenkelser blant barna. Jeg ønsker å studere hvordan de ansatte og foreldrene sammen evner å skape muligheter for det enkelte barn. Videre handler det om å støtte barnet til å danne en robusthet slik at de klarer å stå i motgang og utfordringer, og slik at barna videre kan ha det godt med seg selv (Melvold, 2019, s.20).

Deltagerne jeg har valgt skal inkludere i denne studien er barnehagelærere, barne- og ungdomsarbeidere og assistenter. Disse er valgt siden de alle møter 3-6 åringene i den aktuelle barnehagen i hverdagen. Alle pedagogene og assistenter blir omtalt som ansatte videre i studien. Mødre og fedre som har deltatt i fokusgruppeintervjuet blir omtalt som foreldre. Har også valgt ut at denne studien skal inkludere foreldre og ansatte til

barnehagebarn på stor avdeling, som er 3- 6 år i aktuell barnehage. Barnehagebarn blir videre omtalt som barn.

1.3 Begrepsavklaringer

Flere begreper i problemstillingen kan ha ulik forståelse det er derfor aktuelt å avklare hvordan foreldresamarbeid og psykososialt arbeid forstås som, gjennom oppgaveteksten.

1.3.1. Foreldresamarbeid

Begrepet foreldresamarbeid forstås her som gjensidig samarbeidsforhold mellom barnehagen og hjemmet.

1.3.2 Psykososialt miljø

Forståelsen av psykososialt miljø menes her at barna skal trives sammen med andre, og at relasjonene kjennetegnes som en opplevelse av gjensidig respekt.

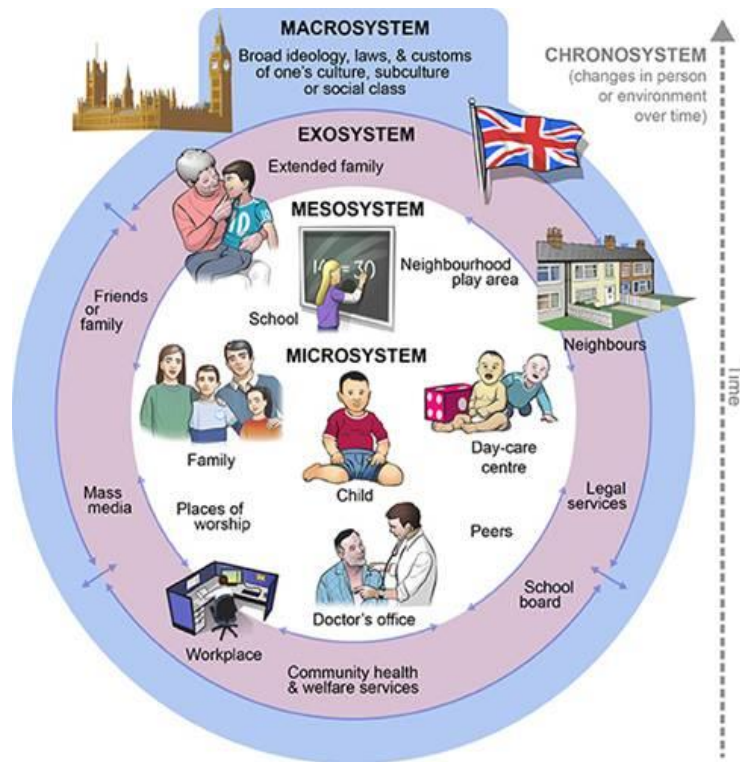
2. Teoretisk grunnlag og relevant forskning

I dette kapitlet vil det bli presentert relevant teori, lover og retningslinjer som er aktuelle i arbeidet med foreldresamarbeidet og det psykososiale miljøet i barnehagen. I tillegg vil det bli presentert noe forskning som er vurdert som relevant for temaet. Først vil Bronfenbrenners økologiske modell og Antonovskys teori om salutogenese bli presentert. Disse teoriene vil jeg benytte i studien for å vise hvordan barna sin trivsel og utvikling kan bli indirekte påvirket av foreldrene og de ansatte i barnehagen.

2.1 Bronfenbrenner sin utviklings økologiske modell

Urie Bronfenbrenners (1917-2005) er en kjent utviklingspsykolog fra Amerika. Han utviklet en modell som han anså som betydningsfull for mennesket sin utvikling og sosialisering, og utarbeidet en sosialpsykologisk teori som benyttes til å fremstille hvordan mennesker blir sosialisert inn i en kultur. Bronfenbrenner sin utviklings økologiske modell forklarer vekst og utvikling som en prosess mellom individ og miljø (Bronfenbrenner, 1979). Barna sin sosiale utvikling finner sted på flere ulike sosiale arenaer, der hvert miljø har innvirkning på hverandre sine nivå som videre har innflytelse på hverandre (Bø, 2018). Modellen kan derfor benyttes for en videre forståelse av betydningen av godt foreldresamarbeid.

Bronfenbrenner skiller mellom fire nivå til grunn for barn sin sosialisering i sin utviklingsmodell. Han oppfatter at hvert miljø som en sammenheng av strukturerer. Han deler systemet opp i sirkler, der de innerste sirklene påvirker mennesket mest med mennesket i sentrum. Han gav navnene: Mikronivå, mesonivå, eksonivå og makronivå. Se figur 1.

Figur 1. Bronfenbrenner sin utviklings økologiske modell.

Mikronivået er den innerste sirkelen. I denne innerste sirkelen er det et mønster av roller, aktiviteter og relasjoner. Noen av rollene et barnehagebarn kan være i er eksempelvis bror, datter, barnebarn, søskenbarn, barnehagevenn og venn. På dette nivået er barna i direkte kontakt og samhandling ansikt til ansikt med de som bidrar til sosialiseringen. Arenaene som disse møtene kan oppstå i for et barn kan være hjem og barnehagen. Dette da barna bruker mye tid i løpet av dagen på begge disse arenaene. I denne sirkelen vil det være avgjørende for den videre utviklingen for barnet, at kvaliteten på relasjonene barnet har er tilfredsstillende. Bronfenbrenner beskrev videre at alle mennesker vil ha en subjektiv opplevelse av eget miljø, det vi si at samme forhold kan påvirke barn på ulike måter (Bø, 2018, s.161).

Mesonivået er den andre sirkelen. På dette nivået vil sosialiseringen skje mellom to eller flere mikrosystemer (Bø, 2018). Det dreier seg om relasjonen mellom mikronivået. I denne studien kan det knyttes opp mot relasjonen mellom barnehagen og hjemmet. Dette handler om samhandlinger mellom hjem og barnehage, foreldre til barnet og andre foreldre i barnehagen. Det handler også om formell og uformell kommunikasjon mellom gruppene.

Det vil derfor være forbindelser mellom mikromiljøene og mesonivået. I følge Bronfenbrenner kan graden av positiv relasjon mellom mikrosystemene videre påvirke og få betydning for den senere utviklingen for barnet (Bronfenbrenner, 1979). Eksempelvis vil møte mellom foreldre, barn og ansatte i barnehagen bidra til etablering av en triade. I en slik sammenheng er det muligheter for at barn kan skape nye sosiale erfaringer, og samhandlingen mikrosystemene imellom vil virke inn på erfaringene. Dersom foreldre velger en observerende og tilbaketrukket rolle i møte med barnehagen vil barna kunne få mindre positive effekter av triaden enn om foreldrene velger en mer aktiv samarbeidende rolle (Bronfenbrenner, 1979).

Eksonivået er den tredje sirkelen, og handler om miljøer hvor barnet er lite eller ikke er deltakende. Miljøene har allikevel indirekte betydning for barnet sitt liv. På dette nivået kan miljøet være foreldrene sitt arbeidssted, skolen til eldre søsken eller venner av foreldrene som kan komme inn i dette nivået. Det kan også handle om beslutninger eller hendelser som kan ha innvirkning og betydning for barnet (Bronfenbrenner, 1979). I denne studien ses slike beslutninger i sammenheng med ny forskning, lover og regler i barnehagen og beslutninger som tas i barnehagen. Kommunens prioriteringer og økonomi som videre kan få følger for barnet handler også eksonivået om (Bø, 2018, s.165).

Makronivået er den siste sirkelen i modellen. Dette nivået beskriver Bronfenbrenner (1979) som sammenhengene som eksisterer mellom de øvrige sirklene. (mikro-, meso-, ekso,) sammen med for eksempel generelle verdier i samfunnet som religioner, tradisjoner og politikk som sammen er med å kan påvirke barnet sin oppvekst (Bronfenbrenner, 1979). Makronivået kan ses på som et nivå som forgrener seg inn i de andre sirklene, og setter preg på omgivelsene og våre samhandlinger. Dette kan vi gjenkjenne fra påvirkningen vi får fra sosiale media og reklame (Bø, 2018, s. 166).

Ett av hovedpoengene til Bronfenbrenner er at tiden også påvirker det økologiske systemet. Han beskriver at alle komponentene innad i sitt nivå og selve nivået har innvirkning på hverandre. Han beskriver videre at samhandlingsmønstre kan støtte hverandre, men kan også stå opp mot hverandre. Det kan derfor strømmes begge veier, både ytterst på makronivå og innover, og omvendt (Bø, 2018, s. 166).

En økologisk overgang for barnet kan være når det starter på storbarnsavdeling i barnehagen. Denne overgangen gjør endringer med barnet sin rolle og posisjon, og rollen til de rundt vil også endre forholdet til barnet (Ogden, 2018). Bronfenbrenner legger vekt på at det er behov for å studere virkninger av økologiske overganger med før- og etter design, ikke bare se på selve overgangen. Han er derfor kritisk til utviklingspsykologisk forskning som han mener at ikke ser på helheten, men konsentrerer seg bare om bruddstykker (Bø, 2018, s.177).

2.2 Antonovskys opplevelse av sammenheng

Teorien salutogenese er en teori som er kjent for begrepet «opplevelse av sammenheng» (Herz, 2008). Innenfor sosiologi er begrepet salutogenese mye benyttet. Ordet salutogenese stammer fra ordene salus og genesis og betyr «helsen sin opprinnelse». Antonovsky refererer til helse som en spiral der menneskene flytter på seg mellom to ytterpunkter som er frisk i ene enden og syk i andre enden (Espenes & Smedslund, 2010). Det ble utviklet en teori om salutogenese for å oppnå en forståelse av hvordan mennesker kan eksistere etter store påkjenninger. Den salutogene synet på livet forutsetter skildringer som kan være med å hjelpe slik at menneske kan oppnå god helse. Teorien beskriver hvordan mennesker gjennom livet klarer å bevege oss i helsefremmende retning (Hertz, 2008). Antonovsky hadde det friske som utgangspunkt, og helsen som en ressurs. Videre vurderer han at opplevelsen er i bevegelse hele tiden. En kan vurdere det som at det er sammenheng mellom god og dårlig helse. Ved å utvikle salutogen innsats var hensikten å utvikle evnen til å håndtere utfordringer og stress. Om mennesket klarer å takle disse utfordringene, sier Antonovskys at sjansen for et bedre liv øker og videre vil en oppnå bedre helse (Antonovsky, 2012).

Mennesket som har en sterk opplevelse av salutogenese føler at livet er i en sammenheng, og at det oppleves som begripelig, håndterbart og meningsfylt. Ved en slik opplevelse av sammenheng vil kunne bidra til indre trygghet, videre vil det bidra til tillit til at en innehar egne ressurser som kan brukes på en helsefremmende måte (Lindstrøm & Eriksson, 2015, s.28).

Hovedbegrepene innenfor salutogenese er *opplevelse av sammenheng* (OAS) og *generelle motstandsressurser*. Antonovsky beskriver OAS som en livsinnstilling. OAS kan ses på som en mestringsveileder, som er med å bidra til at menneske er rustet til å velge mellom ulike

mestringsstrategier. Dette for å håndtere ulike utfordringer og hendelser i livet (Lindstrøm & Eriksson, 2015, s.29). Generelle motstandsressurser er forutsetningen for å kunne utvikle OAS. Teorien om salutogenese identifiserer ulike motstandsressurser, som senere kan gi mestring i krevende situasjoner. Dersom motstandsressursene personen opplever er av høy grad, må man evne til å bruke sitt potensial for å mestre denne motstanden. En slik motstandsressurs kan være skilsmisse, andre kriser i hverdagen, sosiale relasjoner, selvbilde og andre personlighetsmessige trekk. Om en klarer å håndtere disse situasjonene bra, vil det gi mestring som videre styrker helsen (Lindstrøm & Eriksson, 2015, s.30).

Begrepet salutogenese er relativt nytt innenfor barnehagefaget. Fokuset innenfor denne teorien er forutsigbarhet, sammenheng og at hverdagen skal være preget av struktur og verdier. Salutogenese har et innhold som har mye til felles med barnehagepedagogikk. Salutogenese gir en forklaring på hva som kan fremme god generell helse, oppnå økt velvære og oppleve økt mestring. Når vi benytter salutogenese opp mot barn, vil en se barnet som en aktør i sitt eget liv, og videre i sin egen utviklingsprosess. Vi vil da se på hva som gjør at barn kan utvikle motstandsressurser til å takle vanskelige utfordringer senere i livet. En tenker at ingen mennesker vil gjennomgå livet uten å støte på utfordringer, og derfor handler det om hvordan en kan håndtere utfordringene og hvordan en kan forberede seg best mulig. Teorien om salutogenese har et fokus på hva som kan fremme det psykososiale miljøet i barnehagen, og hva som kan være til hjelp for å oppnå god psykisk helse (Drugli & Lekhal, 2018, s. 22-28).

Mer konkret har Drugli & Lekhal (2018) forstått og delt Antonovskys opplevelse av sammenheng i barnehagen inn i fire elementer; 1) Konsistens, som handler om barnet sin opplevelse av eget miljø som forutsigbart, videre preget av struktur og rutiner. 2) Balanse, som handler om det er likevekt mellom ressurser og påkjenninger i barnet sitt liv. 3) Deltagelse som handler om barnet sin autonomi blir respektert, og om barnet får medvirke i beslutninger som skal fattes og 4) Emosjonell nærhet som handler om barna opplever nære emosjonelle relasjoner der barnet blir forstått og opplever tilhørighet (Drugli & Lekhal, 2018, s.24).

2.3 Barn i barnehage

Barnehagen er en virksomhet der de fleste barn tilbringer hverdagen sin. Thoresen (2017) beskriver at det er i barnehagen barna lever sine liv. Han sier videre at innholdet i hverdagen

og den daglige omsorgen blir stort sett bestemt av andre enn barna sine foreldre (s.110-11). Barnehagen er pliktet til å tilpasse alle barn sine behov. Den fungerer som en omsorgsinstitusjon og som en pedagogisk virksomhet som skal ivareta alle barna (Thoresen, 2017, s. 107).

Drugli og Lekhal (2018) sier at i barnehagetiden skal barna oppleve trivsel, trygghet og glede. Disse faktorene er viktige for barna sin fremtidige psykiske helse og følelse av livsmestring (s.169).

Folkehelseinstituttet gav ut en rapport i 2018 om barn og unge sin psykiske helse: «forebyggende og helsefremmende folkehelseiltak». Rapporten sier noe om at omfanget på psykiske lidelser og andre helseplager ofte er tilknyttet barn og unge. I denne rapporten står det beskrevet at like stor andel av fireåringer som møter opp hos helsestasjonen går også i barnehagen. Forebyggende arbeid må foregå på barn og unge sin arena. Dette viser at et barnehagetilbud til alle kan være psykisk helsefremmende sammen med godt samarbeid med hjemmene. Barnehagen handler om å ivareta hele mennesket, ikke bare om et sted barnet oppholder seg når foreldrene er på jobb (Folkehelseinstituttet, 2018). For å sikre at alle barn blir ivaretatt i barnehagen finnes det ulike lover og retningslinjer barnehagen er pålagt til å følge.

2.4 Lover og retningslinjer for barnehagen sitt arbeid med foreldresamarbeid og det psykososiale miljøet

Paragraf 1 i Barnehageloven sier noe om at barnehagen er pliktet til å samarbeide med hjemmet om å ivareta behovene omsorg og lek for barna. Barnehagen og foreldrene skal også fremme læring og danning slik at barna skal få et godt grunnlag for mangfoldig utvikling (Barnehageloven, 2005). Rammeplan for barnehage sier at det er barnehagen sin plikt å tilrettelegge for et godt foreldresamarbeid og passende dialog. Samarbeidet skal gjennomføres på individnivå med observasjoner og samtaler. Det skal også gjennomføres på gruppenivå gjennom foreldrerepresentanter og samarbeidsutvalg (utdanningsdirektoratet, 2018).

I barnehagen har alle barn krav på å oppleve å være en del av et trygt felleskap. Barnehageansatte skal sørge for at alle erfarer tilhørighet og trivsel. Dette slår både barnehageloven (2005) og rammeplan for barnehage (2017) fast. Omgivelsene skal tilpasses

det enkelte barn. Ansatte skal støtte barna i barnehagehverdagen, bidra slik at barna bygger relasjoner og knytter vennskapsbånd (utdanningsdirektoratet, 2018).

Tidlig innsats og inkluderende fellesskap i barnehage ble nedfelt i en stortingsmelding i 2019. Denne planen sier noe om at regjeringen ønsker at alle barn skal oppleve like muligheter for en allsidig utvikling og læring. Disse mulighetene skal barn ha krav på uavhengig av bakgrunn og forutsetninger. Kunnskapsdepartementet har ønske om barnehager og skoler som bidrar slik at alle kan kjenne på mestring og fellesskap. I stortingsmeldingen ble det også fremhevet at gode barnehager som har ansatte med god kompetanse og nære relasjoner til barn og foreldre kan være av stor betydning for at vi kan oppnå inkluderende barnehagehverdag for alle (Kunnskapsdepartementet, 2019).

Videre legger forskrift om miljørettet helsevern i barnehage og skole (1995, §12) tyngde på barnehagen sitt ansvar for å fremme trivsel og passende psykososiale miljø og forhold.

2.5 Samarbeid mellom hjem og barnehage

Glaser (2018) sier at den viktigste samarbeidspartneren til barnehagen er foreldrene. Dette viktige samarbeidet skal bidra slik at foreldre og ansatte skal sammen gi barna god utvikling og oppvekst. Derfor er det viktig at foreldre og ansatte tar ansvar sammen for å støtte barna i deres utvikling og læring i barnehagen (s.59). Kuhn et al. (2017) utførte en undersøkelse i Amerika som hadde fokus på samarbeidet mellom foreldre og ansatte, hvordan dette samarbeidet kunne fremme barna sin positive opplevelse av førskolen. Studien viste at kvaliteten på foreldresamarbeidet videre påvirker barna sin emosjonelle og sosiale fungering (Kuhn et al., 2017). Glaser (2018) sier at om en skal oppnå et godt samarbeid er det viktig at foreldre også har kjennskap til rammeplanen og forståelse for hva barnehagen sitt mandat innebærer. Videre understreker hun at lovverket tydelig viser hva som inngår i barnehagen sitt ansvar i forhold til barna og foreldrene, og hvilke rettigheter foreldrene har (s. 78).

Barnehageloven (2005) sier noe om at barnehagen har ansvar for å ta vare på barna sine behov, i samarbeid med og forståelse sammen med foreldrene. Målet skal alltid være barnet sitt beste. Rammeplan for barnehager slår også fast at det er et felles ansvar mellom hjemmet og barnehagen at barna skal trives og utvikle seg (Kunnskapsdepartementet, 2017, s.29). Et godt samarbeid mellom hjem og barnehage kan være med å skape gode sammenhenger mellom begge disse arenaene i barnet sitt liv (Størksen, 2018, s. 39).

Store deler av samarbeidet mellom hjem og barnehage handler om informasjonsdeling. Det er forståelig siden de fleste foreldrene har stort behov for å ha innsyn i hvordan barna har det i barnehagen. Det har blitt vanlig i barnehager å benytte digitale verktøy. Selv om bruken av slike verktøy kan gi god oversikt over praktisk informasjon, kan relasjonene mellom hjem og barnehage bli negativt påvirket (Glaser, 2018, s.77).

Glaser (2018) sier noe om at gode relasjoner mellom ansatte og foreldre vil gjøre det lettere å ta opp eventuelle vanskelige utfordringer med barnet. Ved å møte foreldrene med varme, kan felles fokus fremme god kommunikasjon (s. 57).

Det er lite forskning om foreldresamarbeid i barnehagen, men jeg vurderer at studien om foreldremedvirkning utført i Canada 2018 er relevant og overførbar til min oppgave. Denne studien inkluderte 62 førskolelærere ved en førskole. Resultatet på studien viste at førskolelærerne anerkjente viktigheten av godt samarbeid. De viste også at dersom samarbeidet skal oppleves som optimalt for de ansatte er det forutsatt at de innehar kunnskap om familien sitt liv og tid til å kartlegge hvilke positive egenskaper hver familie besitter. Det kan videre gi gode relasjoner og godt samarbeid (Preston et al., 2018).

2.5.1 Relasjoner

I rammeplan for barnehager står det at barnehagen skal tilstrebe at barna får rom til å utforske flere sider av sosialt samspill på en trygg og god måte (Kunnskapsdepartementet, 2017, s.11). Stanghelle (2017) sier at det er avgjørende for barnets trivsel med et godt samspill. Sannsynligvis vil samspillet ha innvirkning på læring og det videre psykososiale miljøet i barnehagen. Barn trenger grunnleggende trygghet, som videre henger sammen med foreldrene sin opplevelse av trygghet i barnehagen (Glaser, 2018, s. 69).

Kinge (2009) beskriver viktigheten av personalet sitt ansvar for å legge til rette for et godt grunnlag med gode relasjoner som videre bygger opp et grunnlag foreldresamarbeid. Respekt for hverandre, åpenhet og undring kan være elementer som kan styrke relasjonen og skape tillit mellom foreldre og barnehage (s.87-88).

Drugli (2014) hevder at et tegn på en god relasjon mellom barn og ansatte er at det finnes tillit hos begge parter. Han sier videre at tillit er noe som kommer i løpet av et positivt samspill, fordi begge parter oppleves til å stole på. Vi kan ikke kreve tillit av noen, den må man jobbe for å gjøre seg fortjent til (S. 51). Ved å vise tillit kan man gjøre seg sårbar for

motparten, og det kan medføre en viss risiko for å videre bli avvist. Ansatte som opplever at man ikke oppnår barn eller foreldre sin tillit er det viktig å stoppe opp og reflektere over hva som kan være årsaken? Den ansatte kan oppleve å bli oppgitt og såret, her anbefales det å opptre profesjonelt og ikke ta det personlig. En forutsetning for å oppnå tillit er basert på at man ønsker hverandre vel (Drugli, 2014, s. 51). Videre sier Drugli (2014) at de barnehageansatte har ansvar for å opptre imøtekommende, være lyttende, rettfærdig, forutsigbar og holde avtaler i møte med barn og foreldre. På sikt kan det vokse frem tillit i det positive samspillet. Den ansatte bør by på seg selv i samspillet med barna. Etter hvert som ansatte og barna / foreldrene blir godt kjent med hverandre kan tilliten vokse frem mellom partene (s.52)

Videre kan gode relasjoner være avgjørende for barna sin utvikling av god psykisk helse. Samspillet med foreldre, barnehageansatte og andre barn bør bære preg av glede og trygghet. Det vil alltid være de voksne sitt ansvar å ta hensyn til kapasitet og reaksjonsmåten til barna. Voksne bør være en støtte til barna sin utvikling ved å være til hjelp med å håndtere utfordrende situasjoner og vanskelig motgang. Ved å være bevisst på dette kan det øke mestringskompetansen og robustheten til barna (Drugli & Lekhal, 2018, s. 37).

2.5.2 Sosialisering

Glaser et al. (2018) sier at sosialisering betegnes når barn innehar verdier og holdninger inn i fellesskapet (s. 253). I de første leveårene skjer denne sosialiseringen sammen med familien, ved ett årsalder blir barnehagen en del av denne prosessen. Familien og barnehagen står dermed sammen om primærsosialiseringen. Videre kan det kalles dobbeltsosialisering, som betegnes når ulike arenaer sosialiserer barnet samtidig (Glaser et al., 2018, s. 253). Dersom forventningene og reglene har store variasjoner mellom hjem og barnehage er Thoresen (2017) opptatt av at barnet kan komme i en form for lojalitetskonflikt. Store variasjoner i forventninger kan være med å gjøre hverdagen uforutsigbar og videre ustabil (s. 193). Rammeplanen har nedfelt at «barnehagen må tilstrebe at barnet ikke kommer i lojalitetskonflikt mellom hjem og barnehage» (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 29).

Barn er ikke bevisst på at det er følelsene deres som preger adferden deres, barna trenger hjelp til å kunne oppleve og forstå seg selv. Etter hvert som barna får erfaringer med sosialisering, vil de behøve hjelp til å bygge opp sin egen selvregulering. Det vil si at barn har behov for hjelp slik at de kan dele sine, og forstå andre sine synspunkter og behov. Ved at

den voksne møter barnet der det er, deretter gi en tilbakemelding og veiledning til barnet. De voksne må sørge for at de er innenfor hverandre sin opplevelsesverden. Klarer foreldre og ansatte veilede barna gjennom denne prosessen vil det kunne bidra til at barna kan utvikle forståelse av seg selv og forståelse av andre (Løvlie Schibbye, 2009, s. 71).

2.5.3 Medvirkning

Barn sin medvirkning har blitt sentralt for at barn skal få danne seg egne synspunkter og ha mulighet for å uttrykke disse for eksempel i barnehagen. Videre viser FN sin barnekonvensjon (art 12, nr. 1.) at det er av betydning at alle barnehageansatte har respekt for barna, og ser at barn innehar viktige verdier (FN- sambandet, 2014). Sandvik & Norge (2006) beskriver medvirkning som et komplisert begrep. De diskuterer at medbestemmelse er et begrep som ofte blandes med medvirkning. De forstår at medvirkning er et todelt begrep, der den ene delen handler om det psykiske rommet til å uttrykke seg og den andre delen å være delaktig i avgjørelser. Videre fremkommer det at barnet sitt uttrykk må få rom til å være synlig. Dette kan videre ha en virkning i sosial sammenheng (Sandvik & Norge, 2006, s.21-22).

Videre beskriver rammeplanen (2011) at medvirkning krever god kommunikasjon mellom foreldrene, personalet i barnehagen og barnet. Det står det nedfelt at det skal tas hensyn til alderen til barnet og barnet sin modenhet (Kunnskapsdepartementet, 2011). Ansatte og foreldre har i oppgave med å tolke de minste barna sine meninger gjennom kroppslig bevegelse og mimikk. Videre har alle voksne ansvar for å støtte, tolke og imøtekomme barna sine følelser og tanker. Barn skal ha en opplevelse av at de er viktige, og at deres signaler blir tatt på alvor av de voksne. Dette kan være med å gi barn en følelse av at å være betydningsfull (Sandvik & Norge, 2006, s.20)

2.6 Psykososialt miljø

Psykososialt miljø kan være utfordrende å beskrive. I en artikkel av Størksen (2018) beskrives det at psykososialt miljø henger sammen med psykiske og sosiale faktorer som påvirker samspillet mellom mennesket (s. 139). Hauge & Mittelmark (2013) sier at alle har en formening om at det psykososiale miljøet er viktig, men ingen kan fastslå hva det egentlig er (s.197). En veileder fra Helsedirektoratet om miljørettet helsevern i barnehage (2014) vektlegger at det er barnehageansatte sitt ansvar å tilrettelegge for alle barna (s.21). Denne veilederen presiserer at de ansatte skal observere og tolke hva de ulike barna forteller

gjennom ord og handlinger. Barnehagen må i tillegg være lyttende og ydmyke for foreldrene sine opplevelser av sitt barn sin trivsel (Helsedirektoratet, 2014).

Tilstedeværende og årvåkne voksne er viktig for å skape et godt psykososialt miljø. De ansatte må ta barna og foreldrene på alvor. Alle de ansatte er rollemodeller for barna. Det er derfor de har en kjempeviktig jobb med å behandle hverandre med respekt. De ansatte må fremsnakke hverandre, barna og foreldrene (Helsedirektoratet, 2014). I forskningsrapporten "Hele barnet, hele løpet; Mobbing i barnehagen" fremheves det at de ansatte sin tilstedeværelse er betydningsfull i arbeidet med det psykososiale miljøet. Funnene fra prosjektet sier noe om at barna sin opplevelse av å bli inkludert, og av vennskap er betydningsfull for trivselen. Det som barna og foreldrene frykter mest i barnehagehverdagen er at barna ikke skal ha noen å leke med. Funnene fra prosjektet viser også at tilstedeværende voksne som har god foreldrekontakt har en positiv innvirkning på barna sin kognitiv, emosjonelle og sosiale utvikling. I rapporten sier de også noe om at de ansatte opplever sin egen kompetanse omkring psykososialt miljø som relativ høy (Lund et al., 2015).

2.6.1 Sosial Kompetanse

For å delta i et gjensidig samspill i lek forutsetter det at barnet innehar sosial kompetanse. Lamer (1997) beskriver sosial kompetanse som mestring av samspill med andre, om tilfredsheten med å omgås andre (s. 19). Sosial kompetanse er en del av barn sin normale utvikling som vektlegges i barnehagehverdagen. Den omhandler hvordan barn blir sosialisert i barnehagen og videre på den måten blir verdsatt av venner. Hvis barn, ansatte eller foreldre ikke greier å opptre etter de sosiale kravene kan det føre til avvisning og kanskje tap av status. Dårlige sosiale samhandlinger med barn eller voksne kan videre føre til dårlig selvbilde, mobbing og dårlig selvoppfattelse. Sosial kompetanse kan være betydningsfull i forhold til mestring og motstandsdyktighet. Barn bør derfor tilstrebe å oppnå gode erfaringer som kan medvirke positivt på den sosiale utviklingen og deres selvoppfattelse (Lamer, 1997, s. 19). Barn som kan samhandle godt med andre kan være synlig i barnegruppa. De barna som tar sin plass, men samtidig har evne til å tilpasse seg fellesskapet innehar ferdigheter og kunnskaper som er utviklet gjennom sosialt samspill (Utdanningsdirektoratet, 2016).

Videre kan vi se på lek som barn sin grunnleggende arena for å uttrykke seg. Gjennom lek utvikler barn fysiske og sosiale ferdigheter, de kan opparbeide mestring og selvtillit. Voksne

kan ikke styre leken til barn, men de kan motivere og hjelpe i gang leken sammen med barna. Lek har en viktig rolle i stimuleringen av barn, den kan bidra til å utvikle språket, sosialiseringen og motorikken. Leken spiller også en stor rolle for barn sine vennskap til hverandre. Vennskap er en viktig del av barnehagehverdagen, og kan også være med å forebygge ekskludering og mobbing. Dette fordi barn får god trening i å lytte til hverandre, ta hensyn til hverandre og forhandle frem løsninger med hverandre gjennom leken (Öhman, 2012).

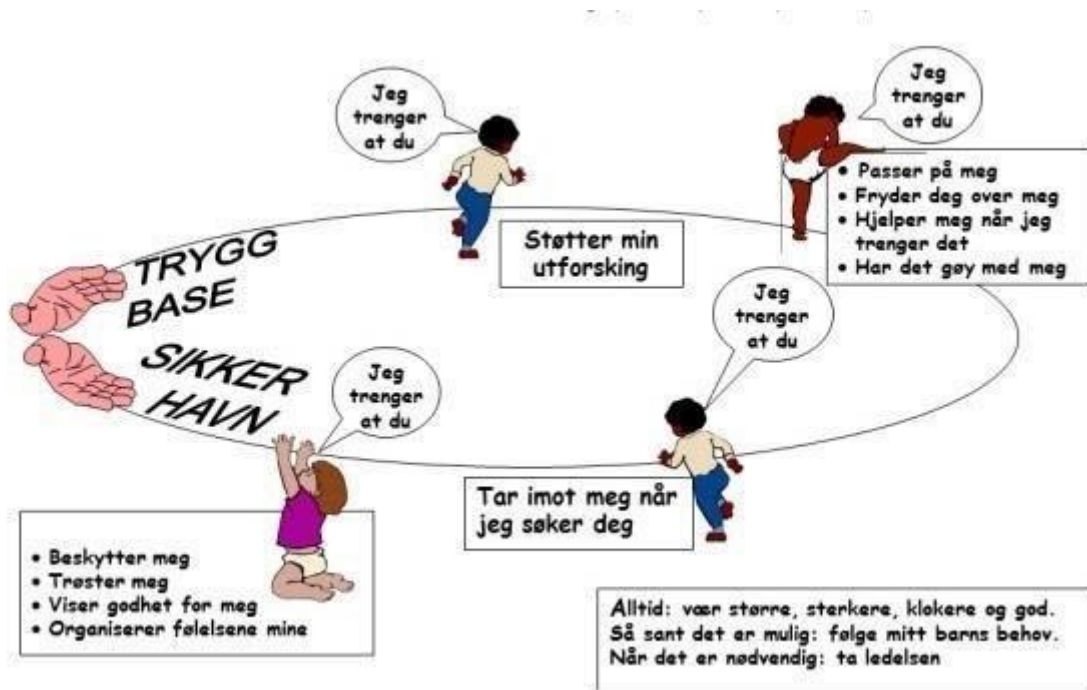
Lillemyr (2004) omtaler ulike leketyper som ofte følger utviklingen sammen med barnet sin alder. Leketyper deles ofte inn i sansemotorisk lek, rollelek, bevegelseslek og konstruksjonslek. Lek kan også deles inn i fri lek og veiledet lek, disse leketyperne kan ofte settes opp mot hverandre. I frilek er barnet fri til å velge og styre egne aktiviteter. I veiledet lek er den voksne aktiv, og er den som setter i gang og kanskje styrer leken (s.40-41). Playful learning (2009) er en tilnærming som er utformet og forsket på i Amerika. Denne tilnærmingen setter søkelys på læring gjennom frilek og veiledet lek. Innenfor denne pedagogikken fremheves det at det viktigste grunnlaget for læring tidlig i barneår er lek. Denne pedagogikken støtter også at lek stimulerer både kognitive, emosjonelle og sosiale ferdigheter hos barn. Studien sier også noe om at rolleleken er sentral for den sosiale kompetansen for barn. Rolleleken bidrar til kunnskap om samarbeid, perspektivtaking og om tilpasning til omgivelsene. Denne studien presiserer også viktigheten av at pedagogene observerer leken, og gir støtte og veiledning om det er behov for det (Hirsh-pasek et al., 2009).

Videre viser det seg at å ha god sosial kompetanse kan man ha gode forutsetninger for velfungerende vennskap og gode redskaper for å mestre stress og andre utfordringer (Lamer, 1997, s. 101). Sander (2019) beskriver stress som en kroppslig reaksjon som kan oppstå som følge av fysiske eller psykiske påkjenninger. Kroppen vår frigir det viktige kroppshormonet kortisol når vi opplever stress. Det viser seg at ved store påkjenninger så øker denne mengden kraftig. Kroppen er avhengig av kortisol for å håndtere fysisk og psykisk stress (Norsk helseinformatikk, 2021). Noen barn kan oppleve overgangen til barnehagen til skolen som utfordrende. Denne opplevelsen av overgang kan sammenlignes med overgangen fra liten avdeling til stor avdeling i barnehagen. Overgangen kan få store konsekvenser for barnet og kan ha innvirkninger i senere i livet (Hall & Lindorf, 2017). En ny

studie gjennomført i 2019 viser at barn sine kortisolverdier kan øke ved slike overganger. Forskningen viser at de barna som har liten evne til å justere følelsene sine, vil være de som opplever mest betydelig økning av verdiene (Groeneveld, et al., 2020). Ved slike overganger kan det være relevant for foreldre og barnehageansatte å benytte seg av tilknytningsteori, denne teorien kan bistå slik at de voksne kan få en bedre indre forståelse av barnet og minske barna sin opplevelse av stress (Brandtzæg et al., 2013, s. 15).

2.6.2 Trygghetssirkelen

Circle of security (COS) blir omtalt som trygghetssirkelen på norsk. Barnehager og helsestasjoner har de siste årene benyttet denne tilknytningsteorien som veiledning for foreldre og ansatte. Denne veiledningen er en mulighet for å oppnå bedre kunnskap om barn sine behov for tilknytning, behov for trøst og behovet for utforsking og mestring (Brandtzæg et al., 2013, s. 6). Videre er målet med denne veiledningen å hjelpe foreldre til å forstå sitt barn bedre. Ved en god forståelse av barnet, vil foreldre ha et bedre utgangspunkt til å møte barnet på sine følelser og behov (Powell et al., 2015, s. 46-47). Alle barn har behov for sensitive varme voksne omkring seg, de trenger det både i barnehagen og i hjemmet. Barn starter med å danne en viktig tilknytning til sine foreldre i tidlig barneår, de er derfor primære tilknytningspersoner. Denne tilknytningen er den viktigste bærebjelken i starten av deres utvikling. Barnehageansatte får etter hvert tilbringe utallige timer sammen med barna og blir da sekundære tilknytningspersoner. Det vil derfor være viktig at foreldre og ansatte jobber sammen om å gi barnet positive forventninger til samspill med andre og skape trygghet, vise godhet og regulere barnas følelser slik at det kan danne et godt utgangspunkt for videre god psykisk helse og mestring hos barnet. Dette kan også danne grunnlaget for godt foreldresamarbeid (Brandtzæg et al., 2013, s. 15-17).

Figur 2 »Trygghetssirkelen»- omsorgspersoner som ivaretar barns behov» Hentet fra Brandtzæg et al, 2013.

I 2011 utførte Cassidy et al. en Amerikansk studie med mål om å utforske hvordan mødre sine tilknytningsstil og småbarns irritabilitet kan påvirkes av tilknytningsbasert intervensjon. Alle som var rekruttert, var mødre med kjent sosioøkonomisk stress og som hadde irritable barn. I løpet av studien hadde familiene flere hjemmebesøk. Oppfølgingen bestod av tre trinn og innenfor disse trinnene hadde de flere hjemmebesøk med opplæring, filming og tilbakemeldinger. Mødrene hadde også oppgaver som skulle gjennomføres mellom hvert hjemmebesøk. Resultatet fra denne studien viste at 96% av de mest irritable barna ble sett på som trygge etter å ha gjennomført intervensjonen med trygghetssirkelen (Cassidy et al., 2011). Ved å se på effekten av denne studien vil det være relevant å tenke at trygghetssirkelen fortsatt er aktuell å benytte i foreldresamarbeidet, og med tanke på forebygging av senere psykiske utfordringer. Selv om ansatte innehar god kunnskap om trygghetssirkelen, vil det likevel være behov for mer kunnskap om andre teorier og modeller.

2.6.3 Livsmestring

I rammeplan for barnehagen sine oppgaver og innhold er helse og livsmestring innfelt i kapittelet som omhandler barnehagen sitt verdigrunnlag (Kunnskapsdepartementet, 2017). Det blir konkretisert at barnehagen skal være med å bidra for å utjevne sosiale ulikheter gjennom forebyggende helsefremmende arbeid. Livsmestring skal være med å ruste barna

slik at de senere kan fungere godt i samfunnet. I rammeplanen beskrives livsmestring som barns opplevelse av mestring, trivsel, livsglede og en opplevelse av egenverd. Forebygging av mobbing og krenkelses er også nedfelt her (Kunnskapsdepartementet, 2017).

Drugli & Lekhal (2018) sier noe om at det kreves voksne sitt nærvær for at robusthet og trygghet kan skapes. Robusthet kan være et vanskelig, men viktig begrep ifølge Schultz Jørgensen (2017). Robusthet handler om evnen til å holde ut, tross vansker. Evnen til å benytte seg av ressursene sine knyttes opp mot robusthet. Sårbarhet og styrke er motsetningsfullt, det er det robusthet handler om. Et robust barn har utholdenhet, en opplevelse av glede, er nysgjerrig, er utholdende og har gode sosiale relasjoner. I tillegg har robuste barn trygghet til å si ifra og innhente hjelp ved eventuelle kriser (Schultz Jørgensen, 2017).

Psykisk helse blir vektlagt som det grunnleggende fundamentet for å fremme livsmestring. Samfunnet har forventninger om at gode barnehager innehar en sentral plass for å fremme psykisk helse. De fleste barnehager har en helhetlig forståelse av viktigheten av å fremme barns sosiale, emosjonelle og kognitive utvikling. Ved å fokusere på disse svært viktige områdene kan barnehagene sammen med foreldrene forebygge og redusere eventuelle vansker (Drugli & Lekhal, 2018, s. 33).

2.7 Oppsummering av teoretisk grunnlag og forskning

Ovenfor er teoretisk grunnlag og forskning presentert for å gi en forståelse av valgt tema, og for å vise hvilken teori som har betydning for å videre svare på problemstillingen. Det teoretiske grunnlaget som er presentert er Bronfenbrenners sin utviklings økologiske modell og Anonovskys Salutognese og samarbeid mellom hjem og barnehage samt psykososialt miljø. I tillegg har jeg beskrevet noen lover og retningslinjer siden de er styrende for alt arbeid som foregår i barnehagen. Barnehagen har mange styringsdokumenter som de er nødt til å forholde seg til, men jeg presenterte bare noen få av dem som hører til under hva barnehagen er pålagt å gjøre i forhold til barnehagen sitt arbeid med foreldresamarbeid og det psykososiale miljøet. Videre har jeg kort presentert ulike forskninger som jeg mener har relevans for oppgaven. Det er lite forskning om foreldresamarbeid i barnehagen, men jeg har vurdert at noen studier vil være overførbare til min problemstilling. Blant annet har jeg inkludert en studie fra Amerika som omhandler kvalitet på foreldresamarbeid og hvordan det påvirker barnet. Jeg har også presentert en canadisk studie om foreldremedvirkning.

Den norske forskningsrapporten «hele barnet, hele løpet» anså jeg også som relevant for studien min, disse sammen med noen flere aktuelle studier er presentert i teoretisk grunnlag og forskningsdelen.

3. Metode

I dette kapittelet vil jeg redegjøre for valg av metode i denne studien. Innledningsvis vil den vitenskapsteoretiske forankringen beskrives. Studiens utvalg, prosess og gjennomføringen av intervju vil også her presenteres. Videre vil analyseprosessen av datamaterialet beskrives. Forskningsetiske betraktninger opp mot studien vil også bli fremstilt i dette kapittelet. Avslutningsvis vil det være en metodediskusjon.

3.1 Kvalitativ metode

I vitenskapsteoretisk forskning finnes det to tilnærminger for innsamling av forskningsdata. Det skilles mellom kvalitativ og kvantitativ tilnærming.

Kvalitativ metode vil være hensiktsmessig å benytte når målet med forskningen er å innhente dybdekunnskap med relativt få informanter. Kvantitativ metode kan gi mulighet for å fremstille variabler ved mange informanter (Johannessen et al., 2016, s. 33-34).

Formålet med denne studien var å innhente dybdekunnskap om foreldresamarbeid i barnehagen, og om godt foreldresamarbeid kan være med å fremme det psykososiale miljøet for barna i barnehagen. Dersom studien skal ha mulighet til å belyses slik problemstillingen viser til, må metoden være hensiktsmessig i forhold til hvordan data skal innhentes (Johannessen et al., 2016, s. 29). I denne studien har jeg som forsker vært opptatt av å fremstille informantene sine dype beskrivelser av tanker og følelser, fra foreldre og pedagogene om foreldresamarbeidet. Det var fokus på hva de opplevde som bra og mindre bra i samarbeidet. Jeg har vurdert at det vil være mest hensiktsmessig å benytte kvalitativ metode, slik at fenomenet kan belyses opp mot problemstillingen min (Johannessen et al., 2016, s. 28).

3.2 Vitenskapelig forankring

I denne studien er det foreldrene og pedagogene sine erfaringer og opplevelser som skal analyseres. Med dette utgangspunktet vil min forståelse basere seg på fortolkning av innhentete data, som samsvarer med den hermeneutiske tilnærmingen (Thagaard, 2018, s. 37).

3.2.1 Hermeneutikk

Filosofen Hans-Georg Gadamer (1900-2002) henvises det ofte til i dagens forståelse av hermeneutikk. Han la til grunn at betingelsene vi har for vår egen forståelse handler om den historiske sammenhengen mennesker er i. Hermeneutikken har sine røtter innenfor den

humanvitenskapelige tradisjonen. Denne retningen omhandlet tidligere tolkning og forståelse av tekster i bibelen (Thomassen, 2006, s. 44).

Hermeneutikken understreker relevansen av å fortolke mennesker sine handlinger gjennom å ha fokus på et meningsinnhold som er dypere enn først antatt. Hermeneutikken har ikke nedfelt en bestemt forskningspraksis som innebærer retningslinjer for tolkninger (Thagaard, 2018, s. 37). Den hermeneutiske sirkel betegner hermeneutikken, hvordan vår forståelse beveger seg mellom helhet og delvis helhet. Dette er en prosess som viser hvordan vår forståelse vil endre seg underveis, og ny kunnskap vil kunne erverves (Thomassen, 2006, s. 91).

I kvalitativ metode har hermeneutikken en stor rolle. Denne tilnærmingen fremhever betydningen av å fortolke, legger vekt på fenomener kan tolkes i flere grader. Eksempelvis kan språk, ulike begreper og personlige erfaringer påvirke våre tolkninger. Thagaard (2018) vektlegger at det ikke finnes den ene sannhet innenfor hermeneutikken, den sier også noe om at fenomenene kan fortolkes på ulike nivå. Denne tilnærmingen handler om i denne studien forståelse og fortolkning av intervju og dialog med deltagerne (s.37). Gjennom fokusgruppeintervjuene har jeg forsøkt å forstå alle deltagerne sine uttalelser, og gjennom disse har jeg tolket deres opplevelser. Fortolkningen av intervjuene vil være preget av forforståelsen min.

3.3 Forforståelse

Etter 12 år som ansatt i samme barnehage har jeg erfaringer og mye forkunnskap om barnehagen. Erfaringene som følger meg, har jeg fått fra jobben som pedagogisk leder og miljøterapeut i barnehagen jeg gjennomfører studien. Valg av teorier, innsamling av dataen og fortolkning av funn i studien vil muligens bære preg av min forforståelse. I tillegg har jeg etter mange år innenfor barnehagefeltet skapt meg store forventinger om temaet, disse forventningene kan jeg har dratt med meg gjennom studien. Blant annet har jeg forventinger om at foreldre og personal skal være engasjerte innenfor foreldresamarbeid temaet, denne forventningen har jeg siden det «viktige foreldresamarbeidet» er et eget punkt under det pågående prosjektet i barnehagen. Jeg har også en forforståelse av at noen av personalet opplever foreldresamarbeid som krevende i en ellers travel hverdag med relativt lite ressurser tilgjengelig.

Gjennom intervjuene har jeg forsøkt å forstå alle informantene sine utsagn, og gjennom dialogen i intervjuene har jeg forsøkt å fortolke deres opplevelser. Min fortolkning vil også her muligens være preget av forforståelsen min. Jeg hadde en forforståelse av hvordan jeg opplevde foreldresamarbeidet og tanker om hvordan vi som ansatte jobber med dette viktige temaet. Videre hadde jeg forståelse av at det var mange planer, tanker og krav til ansatte og foreldre innenfor temaet. I tillegg gav min forkunnskap og grundige kjennskap til praksisfeltet en mulighet for å utforme relevante spørsmål til ansatte og foreldre.

3.4 Datainnsamling

I denne studien er det foreldre og barnehageansatte sine erfaringer med foreldresamarbeid, og om dette samarbeidet kan fremme det psykososiale miljøet for barna i barnehagen som skal belyses. I prosessen med å erverve kunnskap om fenomenet måtte jeg som forsker utføre flere trinn i forskningsprosessen (Thagaard, 2018, s.56).

3.4.1 Rekruttering og utvalg

I oppstarts prosessen må forskeren kartlegge tilgjengelighetsutvalget (Thagaard., 2018, s. 56). I denne studien var det hensiktsmessig å benytte strategisk utvelgelse med utvalg fra flere grupper barnehageansatte og foreldre. Strategisk utvelgelse er hensiktsmessig når det er et mål om å få mest mulig informasjon om fenomenet (Johannessen et al., 2016, s. 117). I utgangspunktet tenkte jeg det var passende å velge to ulike barnehager som jeg ikke hadde inngående kjennskap til i forkant. Videre måtte størrelsen på utvalget vurderes. I kvalitative tilnærminger er det viktig at forsker er oppmerksom på at antall deltagere er med å gi rom for å gjennomføre omfattende analyser i etterkant. Hvor mange deltagere bør inngå i prosjektet for å oppnå et metningspunkt og er det gjennomførbart? I denne studien vurderte jeg at 3-5 deltagere innenfor hver kategori kan være hensiktsmessig og gjennomførbart (Thagaard, 2018, s. 59).

Foreldre jeg ønsket å rekruttere var førstegangs- og flergangs barnehageforeldre, som alle var foreldre til barn på storbarnsavdeling. Det var ønskelig med foreldre fra tre, fire og femårsgruppen. Jeg valgte disse gruppene med tanke på at foreldrene sannsynligvis ville inneha god kjennskap til barnehagen og de ville derfor være representative. Videre ønsket jeg også at det var både mødre og fedre representert. Barnehageansatte som skulle involveres skulle være førskolelærere, pedagogiske medarbeidere og assistenter som har vært fast ansatt de siste 3 årene. Disse inkluderingskriteriene ble valgt siden de er i daglig

kontakt med barna og foreldrene samt har kjennskap til barnehagens sin praksis. Alle de involverte bør derfor ha de egenskapene og inneha verdifulle erfaringene som kan hjelpe meg å belyse problemstillingen fra flere sider (Thagaard, 2018, s.54). Før jeg kunne starte rekrutteringen sendte jeg inn søknad til Norsk senter for forskningsdata (NSD) Den 30.09.2021 fikk jeg tilbakemelding om at prosjektet var registret og godkjent (vedlegg 3). I forkant av studien tenkte jeg å rekruttere deltagere sammen med lederen min, hun ville inneha kjennskap til feltet som var relevant for min problemstilling (Thagaard, 2018, s. 58). Det viste seg at rekrutteringsprosessen var litt utfordrende. Jeg henvendte meg per telefon og e-post til ulike barnehager i kommunen. Noe av grunnen til utfordringene var at vi stod midt i en pandemi, dette vanskeliggjorde å utføre intervju med flere personer fysisk samlet i forhold til smittevern hensyn. I tillegg opplevde barnehagene det som tidkrevende i en allerede krevende tidsplan i denne pandemi tiden vi var inne i på det aktuelle tidspunkt. På bakgrunn av disse utfordringene knyttet til rekrutteringen, endret jeg planen. I samråd med veileder og leder ble vi enige om å gjennomføre intervju på egen arbeidsplass. Her gikk rekrutteringen overraskende bra. I løpet av to dager hadde jeg klart å rekruttere et tilfredsstillende antall ansatte og foreldre som hadde de kriteriene som jeg ønsket. Ved forespørsel om deltagelse fikk de informasjon om studien gjennom informasjonsskriv. (vedlegg 1).

Mitt endelige utvalg i fokusgruppeintervju en, bestod av seks ansatte. Disse representerte alle kriterier som jeg ønsket å inkludere. Fokusgruppeintervju to bestod av ni foreldre, disse var representanter fra alle de tre aldersgruppene på storavdeling. Utfordringen var å rekruttere fedre som ønsket å delta i studien, det var en mann representert blant foreldrene.

3.4.2 Informasjonsskriv og samtykkeskjema

Alle informantene fikk utdelt informasjonsbrev (vedlegg 1) og et samtykkeskjema (vedlegg 2) i forkant av fokusgruppeintervjuene. Samtykkeskjema ble signert av informantene og meg i forkant eller på intervjudagen. Samtlige informanter fikk opplyst at de hadde mulighet for å trekke seg underveis eller i etterkant av intervjuet, uten at det ville få konsekvenser. All datainnsamling ville da bli slettet. Ingen av informantene trakk samtykket sitt.

3.4.3 Utarbeidelse av intervjuguide

Med utgangspunkt i problemstillingen og forskningsspørsmålene utarbeidet jeg to intervjuguider. En til foreldre og en til ansatte (vedlegg 4 og vedlegg 5). Det finnes flere ulike intervjuformer (Thagaard, 2018, s. 89). I denne studien valgte jeg å benytte semi-strukturert intervjuguide, der spørsmålene er lagt på forhånd med litt åpning for spontanitet underveis. Det kan også gi rom for oppfølgingsspørsmål som kan bidra til utfyllende informasjon og meninger fra informantene. Det gir også rom for at forsker kan sjonglere frem og tilbake i intervjuguiden (Johannessen et al., 2016, s. 148) I prosessen var det nyttig å bruke god tid i utformingen av intervjuguiden. Jeg hadde et testintervju med et familiemedlem som har barn i barnehage, der fikk jeg testet ut om spørsmålene i foreldreguiden var forståelige. Jeg fikk også et inntrykk om det var satt av tilstrekkelig med tid samt at jeg som forsker fikk øve meg i gjennomføringen av intervju. I etterkant hadde jeg mulighet å vurdere om det var behov for justeringer av spørsmålene slik at deltagerne ble oppmuntret til å gi mest mulig konkrete og utfyllende beskrivelser om valgt tema (Thagaard, 2018, s. 90-91). I etterkant av testintervjuet vurderte jeg at oppsatt tid var tilstrekkelig, og at jeg var forberedt til fokusgruppeintervjuene.

3.4.4 Fokusgruppeintervju

Jeg valgte fokusgruppeintervju for å innhente informasjon. Intervjuene ble gjennomført på min arbeidsplass. Jeg valgte å utføre intervjuene med foreldregruppen og ansattegruppen adskilt for at foreldrene ikke skulle vegre seg for å fremme sine synspunkter. Det ble vurdert at det å intervjuer foreldrene og de ansatte adskilt fortsatt ville gi et felles grunnlag for gode diskusjoner gjennom spørsmålene. Diskusjoner mellom deltakerne kan bidra til å utdype deres opplevelse av foreldresamarbeidet. Jeg som intervjuer bør være bevisst på min posisjon i gjennomføringen av intervjuene, slik at min stemme ikke blir dominerende i diskusjonene i gruppene (Thagaard, 2018, s. 92).

Jeg opplevde dynamikken i begge gruppene som god. Alle lyttet og alle som ønsket kom med innspill som videre bidro til å dra samtalene framover. Deltakerne holdt seg godt innenfor temaet, og svarte ofte på oppfølgingsspørsmålene helt uoppfordret. Under begge intervjuene ble lydopptaker benyttet. Begge fokusgruppeintervjuene holdt seg innenfor oppsatt tid på 2 timer. Det ble servert forfriskninger i løpet av intervjuet. Jeg gjorde lite notater underveis, dette var et bevisst valg. Det å gjennomføre et slikt intervju på egenhånd er krevende. Jeg ønsket å være lyttende og tilstede når informantene hadde gode

diskusjoner. I forkant, under og etter fokusgruppeintervjuene fikk jeg en opplevelse av at informantene ønsket å bidra. Flere uttrykte at de satte pris på at en slik studie ble gjennomført i barnehagen der deres barn tilbringer mange timer hver eneste dag. Det ble sett på som en ressurs og at barnehagen var en del av en lærende organisasjon.

3.4.5 Transkribering

Innenfor tematisk analyse skal forsker ta opp intervjuene i sin helhet på lydopptaker, og deretter transkribere intervjuene (Braun & Clarke, 2006). Jeg valgte å gjennomføre intervjuene på egenhånd, videre valgte jeg å transkribere begge intervjuene selv. Dette har gjort at jeg i stor grad har fått forståelse og eierskap til denne studien.

Transkriberingen ble gjort ordrett. Dialektform ble endret til bokmål. Navn på ansatte og mulig gjenkjennbare barn ble fjernet. Dette ble gjort for å ivareta anonymiteten.

3.5 Tematisk analyse

Det finnes flere ulike analytiske tilnærminger for hvordan kvalitativ forskning kan analyseres. Jeg kunne ha valgt Malteruds systematiske tekstkondensering eller diskursanalyse. Den tilnærmingen som jeg besluttet å benytte i denne studien er tematisk analyse. Denne analyseformen innebærer kategorisering av de innhentede dataene (Thagaard, 2018, s. 171). Tematisk analyse er en prosedyre som er en prosess i seks trinn. Denne metoden har fleksibel tilnærming i analysen av kvalitative data (Braun & Clarke, 2006, s. 77). Tematisk analyse er en hensiktsmessig metode å anvende for meg som har liten erfaring med forskning, fordi den er relativt enkel og konkret. Det er en metode for identifisering, analyse og definering av mønstre av det innsamlede materialet (Braun & Clarke, 2006, s. 79).

Ifølge Braun & Clarke (2006) er det en del beslutninger som må tas før gjennomføringen av analysen (s. 82). Jeg var nødt til å beslutte hva som var tema, og hvor stor plass det skulle få. Dette skulle tilstrebes med å lete etter innhold som kan gi svar på forskningsspørsmålene (Braun & Clarke, 2006, s. 82).

I denne aktuelle studien var det datamaterialet etter fokusgruppeintervjuene som skulle bli analysert og fortolket. Det vil si at jeg har utført en induktiv tematisk analyse som tar utgangspunkt i generelle mønstre, uten å tilstrebe at den skal passe inn i en ramme som var laget i forkant (Braun & Clarke, 2006, s. 84).

3.6 Faser i Analysen

De seks trinnene som Braun og Clarke (2006) skisserer har jeg prøvd å følge i den grad jeg har forstått analysemetoden riktig. Utfra min forståelse skal man analysere intervjuene sammen og lete etter tema i datamaterialet (Braun & Clarke, 2006, s.79). Fokusgruppene mine er utført med to ulike perspektiv. Jeg har derfor valgt å analysere intervjuene enkeltvis først, deretter startet jeg å sammenligne resultatene før jeg presenterer dem samlet. Analysearbeidet er en prosess, forsker vil bevege seg mellom de ulike fasene (Braun & Clarke, 2006, s. 84).

3.6.1. Bli kjent med datamaterialet

Den første fasen handler om å bli kjent med materialet. Ved å transkribere begge intervjuene selv ble jeg godt kjent med datamaterialet. Jeg valgte å vente med å transkribere første gjennomførte fokusgruppeintervju til begge intervjuene var gjennomført. Dette fordi jeg ikke ønsket å være farget av meningene og utsagnene til de ansatte før jeg skulle intervju foreldrene. Jeg hørte først igjennom begge fokusgruppeintervjuene før jeg startet med transkriberingen. Denne jobben var omfattende og tok mye tid, men gjennom denne utviklet jeg en dypere forståelse av materialet. Jeg var opptatt av å transkribere intervjuene ordrett, prøvde å merke pauser og stemningen så godt som råd. Datamaterialet ble lest gjennom flere ganger, for å få et bilde av mønstre og meninger i dataene (Braun & Clarke, 2006, s. 87).

3.6.2 Lag de første kodene

Ifølge Brown & Clarke (2006) er koding et vesentlig element i analyseprosessen. Her kan man oppdage de innledende kodene, og videre sortere materialet med koding uten å gjøre egne tolkninger (s.89). Etter alt var transkribert benyttet jeg gule post it lapper som jeg noterte interessante aspekt fra begge intervjuene. I oppstarten hadde jeg en lang liste med ulike koder og tema.

I denne fasen identifiserte jeg de første kodene ved at jeg gikk gjennom forskningsspørsmålene mine. Startet med koder under spørsmålet "På hvilken måter kan foreldresamarbeid påvirke det psykososiale miljøet i barnehagen?» Svarene jeg fikk på dette gav ti generelle koder; tidlig innsats, inkludering, vennskap, trivsel, tilhørighet, stabilt personal, gledning, fremsnakking og trygghet. Etterpå gikk jeg videre til de neste forskningsspørsmålene for å kode hele materialet. Disse gav flere innspill som jeg ikke kunne

kode under de foregående to kodene. Jeg måtte derfor øke med mange flere. Eksempel på disse var; digitalisering, robuste barn, tillit, foreldresamtaler, samarbeid og grensesetting. Kodene var med å identifisere trekk fra innhentet data som viste seg nyttige og interessante videre inn i analysen (Braun & Clarke, 2006, s. 89).

3.6.3 Let etter tema

I denne tredje fasen handler det om å overordne tema og samle de relevante kodene under de ulike temaene. Det var her viktig å tenke gjennom hva som var overordna tema og hva som var mere undertema (Braun & Clarke, 2006, s. 89). I denne fasen av analysen ble det en lang liste med ulike koder basert på datamaterialet. Jeg startet her med prosessen av sortering av koder som videre skulle bli til mulige tema. Jeg måtte her starte med å analysere kodene og vurdere hvordan de kunne kombineres slik at jeg kunne stå igjen med noen overordnet tema jmf. Braun & Clarke (2006, s. 89).

Jeg valgte å utforme åtte hovedtemaer med undertema utfra de innsamlede kodene jeg hadde. Her oppdaget jeg at noen tema kanskje kunne slås sammen, og at noen av temaene ikke var relevante for problemstillingen min. I slutten av denne fasen fikk jeg førsteutkast av tema med koder

3.6.4 Kritisk gjennomgang av tema

I fase fire måtte jeg gå kritisk gjennom temalisten. Denne fasen innebærer to nivåer, her skal man avgrense og justere de temaene som er gjennomgått. Det ble noen vurderinger om tema kunne stå, eller om det ville være hensiktsmessig å bryte ned til flere undertema. I denne fasen hadde jeg laget et foreløpig kart, dette kartet måtte jeg vurdere om det gav et godt helhetlig bilde av datamaterialet (Braun & Clarke, 2006, s. 91).

På nivå en ble jeg nødt til å gå tilbake å lytte gjennom fokusgruppeintervjuene på ny. I tillegg var det nødvendig med en ny gjennomlesning av alle utdragene. Jeg prøvde å finne ut om det var et mønster og sammenhenger i valgte tema. Da jeg følte at nivå en var tilstrekkelig gikk jeg videre til nivå to, som skal sikre helheten i temaene (Braun & Clarke 2006, s. 91). Etter gjennomgang av teori og vurdering av datamaterialet ble temaene redusert til fire hovedtema. Noen av de tidligere hovedtemaene ble lagt som undertema i denne fasen.

3.6.5 Definere og navngi tema

Ifølge Braun & Clarke (2006) er essensen i denne fasen å identifisere hva de enkelte tema omhandler og sammenhengen med hverandre (s. 92). Hvert tema ble analysert i denne

fasen samtidig som jeg prøvde å utforme undertema. Jeg jobbet videre med å finne passende navn til hvert tema. Etter som temaene ble fastlagt prøvde jeg å identifisere hva som ligge i temaet, og om det passer bra i forhold til historien jeg ville fortelle ut fra problemstillingen og forskningsspørsmålene. Det var krevende jobb å finne fengende navn på de ulike temaene (Braun & Clarke, 2006, s. 92).

3.6.6 Rapportering/skriveprosess

I denne siste fasen var alle tema utarbeidet. Jeg kunne da starte skriveprosessen videre i denne masteroppgaven. Jeg prøvde å finne gode sitat fra intervjuene som samsvarer med tema og undertemaene på en nyansert måte. Her var målet å fortelle en historie med utgangspunkt i innhentet datamaterialet. Målet i denne fasen var også å utforme argumenter utfra forskningsspørsmålene mine (Braun & Clarke, 2006, s. 94).

3.7 Etiske aspekter

I all forskning blir det krevd at forsker forholder seg til forskningsetiske lover og retningslinjer. Dette skal sikre god kvalitet på forskningen og sikre at samfunnet kan ha tillit og stole på forskningen (Thagaard, 2028, s. 20-21). Jeg har fulgt de forskningsetiske retningslinjene som er utarbeidet av De nasjonale forskningsetiske komiteene for samfunnsvitenskap og humaniora underveis i studien (Forskningsetikk.no, 2019). Jeg var opptatt av å gi informantene grundig informasjon om studien og innhentet skriftlig samtykke fra alle deltagerne. De fikk et innblikk i forkant hvilke temaer som skulle inngå i intervjuene, slik at de kunne vurdere om de ønsket å delta og for at informantene skulle være litt forberedt på hva fokusgruppeintervjuene skulle omhandle. Jeg gav også muntlig og skriftlig opplysninger om at det var mulig å trekke seg fra studien før, underveis eller etter undersøkelsen uten negative konsekvenser (Johannessen et al., 2016, s. 85-86).

Undersøkelsen var meldepliktig til norsk samfunnsvitenskapelige datatjeneste (NSD), derfor ble det sendt prosjektplan, intervjuguide (vedlegg 5), informasjonsbrev (vedlegg 1), og samtykkeskjema (vedlegg 2) i god tid før oppstart av datainnsamlingen. Studien ble raskt godkjent av NSD.

Anonymisering ble sikret slik at det informantene formidler er skjult både i etterarbeidet og i presentasjonen av resultatene. I denne studien skal det ikke være mulig å spore opplysninger fra enkeltpersoner. Det er derfor strenge krav til oppbevaring av navn og andre opplysninger som kan gjenkjenne enkeltpersoner (Thagaard, 2018, s. 25). Disse

taushetsbelagte opplysningene, lydopptak og notater har jeg hatt innelåst når jeg aktivt ikke har jobbet med studien. Jeg har også benyttet meg av kryptert minnepinne for å lagre analysearbeidet.

Å forske på egen arbeidsplass har tidvis vært noe utfordrende. Det var derfor viktig for meg å skille rollen min som kollega og ansatt opp mot forskerrollen. Det har vært en lærerik prosess.

3.8 Metodiske overveielser

I forskning er det viktig å vurdere troverdigheten og kvaliteten av innhentet data. Begrepene validitet, reliabilitet og generalisering benyttes innenfor kvantitativ forskning. I kvalitativ forskning blir ofte troverdighet, bekreftbarhet og overførbarhet benyttet for å vise til forskningen sin gyldighet og pålitelighet (Thagaard, 2018, s. 187). Videre i kapittelet vil det bli presentert hvordan det er etterstrebet i gjennomført studie.

3.8.1 Troverdighet

Dataene måles ikke på samme måte innenfor kvalitativ metode som i kvantitativ metode. Det vil likevel være viktig å sikre at resultatene jeg kommer frem til vil være gyldige og hvordan resultatene videre tolkes. Studien sin interne validitet sier noe om studien belyser det som var opprinnelig utgangspunkt (Johannessen et al., 2016, s. 232). I arbeidet med fortolkningen av innhentet data, har jeg vært bevisst på at mine egne refleksjoner ikke skal speile informantene sine beskrivelser. I oppstarten medførte det at jeg forkastet noen av mine forforståelser og oppfattelser underveis. Dette for å være med å øke studien sin troverdighet.

3.8.2 Bekreftbarhet

Bekreftbarhet innenfor kvalitativ metode svarer til objektivitetskriteriet innenfor kvantitativ metode (Johannessen et al., 2016, s. 234). Forskeren benytter seg selv som redskap i prosessen med fortolkning av materialet i kvalitativ forskning (Johannessen et al., s. 231). Bekreftbarhet skal sikre at funnene fra forskningen skal være basert på empiri, og ikke et resultat av forskeren sine egne meninger og holdninger. Det må derfor sikres en viss grad av objektivitet (Johannessen et al., 2016, s. 234). Under intervjuene har jeg derfor valgt å oppsummere litt underveis for å sikre at jeg har forstått informantene riktig. Studien vil likevel være basert på min fortolkning av de beskrivelsene av fenomenet som informantene gav meg. Fortolkningen min kan være en virkning av forforståelse og ståsted. Det kan derfor

være mulig at andre forskere kan ha kommet frem til andre funn enn det jeg har gjort i denne studien.

3.8.3 Overførbarhet

Generaliserbarhet av funn fra et gitt utvalg til en populasjon er et begrep som blir benyttet innenfor kvantitativ forskning I kvalitative undersøkelser benytter man begrepet overføring av kunnskap (Johannessen et al., 2016, s. 235). Utvalget i kvalitativ forskning er betraktelig mindre, det vil derfor være lite egnet til å vurdere generaliserbarheten i denne studien (Johannessen et al., 2016, s. 233). Overførbarhet handler om resultatet som kommer frem i studien kan være nyttig for praksisfeltet. Temaet kan eksempelvis være gyldig for andre barnehager og eventuelt skoler som har interesse innenfor dette temaet. Derfor kan studien bidra til pedagoger og andre som arbeider for å fremme psykososialt miljø. For å støtte opp studien har jeg søkt etter tidligere forskning. Blant annet viste en undersøkelse fra Amerika at barnet sin sosiale og emosjonelle fungering blir påvirket av kvaliteten på samarbeidet mellom hjem og barnehage (Kuhn et al., 2017)

3.9 Oppsummering av metode

Jeg har ovenfor gjort rede for mitt metodiske arbeid i studien. Jeg har også gjort rede for valgene jeg har tatt, og hvordan jeg har kommet frem til funnene. Alle valgene som er tatt gjennom prosessen er nøye overveid slik at jeg skal være i stand til å svare på problemstillingen min. Det er også tatt bevisste valg for å ha mulighet til å gå dypere inn i temaet. Jeg har etterstrebet å gi en så veldokumentert fremstilling som mulig.

4.Presentasjon av funn

I dette kapittelet vil resultatene fra analysen av de to fokusgruppeintervjuene bli presentert. Etter analysen av intervjuene kom jeg frem til fire hovedtema. Hvert hovedtema ble videre strukturert inn i flere underkategorier. I fremstillingen har jeg benyttet felles tema fra begge intervjuene. Se tabell 1

Hovedkategori	Underkategorier
Informasjon	<ul style="list-style-type: none">• Dialog• Struktur og rammer• Digitalisering
Relasjoner	<ul style="list-style-type: none">• Trygghet og tillit• Foreldresamtaler• Stabilt personal
Tilhørighet	<ul style="list-style-type: none">• Vennskap• Sosialt samspill
Kompetanse	<ul style="list-style-type: none">• Inkludering• Trygghetssirkelen

Tabell 1. Oversikt over de ulike hovedkategoriene med tilhørende underkategorier.

Videre vil resultatet bli presentert i form av oppsatte kategorier med påfølgende sitater fra deltagerne.

4.1 Informasjon

Denne hovedkategorien handler om all informasjon som deles mellom foreldre og ansatte. Deltagerne hadde mange innspill knyttet til hva de opplever som godt foreldresamarbeid. De ansatte la vekt på at alle foreldre var verdifulle og innehar viktige ressurser som barnehagen har god nytte av.

En ansatt sier:

Godt foreldresamarbeid kjennetegnes med at vi ser på foreldrene som viktige for å få barna til å trives og er trygge. Viktig at ansatte og foreldre jobber sammen for å oppnå barnet sitt beste.

For de ansatte handlet det også om å ta foreldrene og deres oppfattelser og opplevelser på alvor. Foreldrene ønsket at alle de ansatte skulle evne å tenke at de alle var likeverdige i møte med hverandre. Viktigheten av å behandle alle foreldrene med respekt mente deltagerne kunne være nøkkelen til godt gjensidig samarbeid.

4.1.1 Dialog

Deltagerne assosierte også godt foreldresamarbeid med gode relasjoner og god informasjon med tydelig kommunikasjon. Det handlet om at deltagerne så viktigheten av bygging av gode relasjoner i starten på foreldresamarbeidet. De mente at dersom relasjonene var gode, styrket det den videre kommunikasjonen. Det handlet også om at barnehagen tar foreldrene sine oppfattelser på alvor og er åpne i kommunikasjonen mellom foreldre og ansatte.

En ansatt sier:

Etterhvert som vi blir kjent med foreldrene lærer vi å lese dem bedre. Vi kjenner de bedre og vet hvilke behov de har. Alle setter pris på kommunikasjon i garderoben, men noen ønsker korte konsise beskjeder og samtaler, mens andre ønsker god tid og dypere samtaler i garderoben.

Foreldrene var opptatt av at kommunikasjonen går begge veier. En forelder sier at:

For å oppnå fullgodt foreldresamarbeid må foreldre og ansatte møtes med åpenhet og gjensidig respekt.

Det å bli sett på som en ressurs mente foreldre og ansatte kunne bidra til en følelse av å være betydningsfull. For å oppnå dette mente de ansatte at barnehagen burde være mere innovativ ved å etterspør foreldrene hvilke behov de har i foreldresamarbeidet. De ansatte ønsket at flere foreldre kom med innspill til årsplan og ønsker for videre fokusområder. Informasjonen som jeg fikk fra foreldrene om hvordan de kunne brukes som ressurser inn i barnehagen tolker jeg det som at foreldrene setter pris på at de ble inkludert i hva barnehagen jobber med innenfor ulike temaer som psykisk helse eller Løveloven, slik at de kunne videreføre dette arbeidet hjemme. Foreldrene gav uttrykk for at de opplevde det som noe utfordrende å bidra inn i årsplaner og lignende da flere opplevde at de ikke innehar nok kompetanse.

4.1.2 Struktur og rammer

Både ansatte og foreldre poengterte at møte i garderoben ved leveringssituasjonen har stor betydning. De ansatte fortalte at de vektla å si god morgen til alle barn og foreldre når de kom i barnehagen. Noen la til at de ønsket å skape litt spenning hos barnet, og derfor introduserte kort noe om hva som skulle skje utover dagen. Alle foreldrene opplevde at de ble møtt i garderoben. Et par foreldre presiserte at de satte pris på forståelse om foreldre kunne ha dårlig tid på morgenen, og derfor var nødt til å komme seg kjapt til jobb. Foreldrene vektla betydningen av en god start på dagen for både barn og foreldre.

En forelder forteller:

Når vi kommer i barnehagen ser personalet både barna mine og den av oss som leverer. Vi blir møtt med «så kjekt å se deg». De tar seg alltid god tid, og har fokus på å møte folk her i barnehagen. Barna våre lærer gode verdier av dette.

Hentesituasjonen er også av stor betydning for foreldrene. Noen av foreldrene fortalte at de alltid etterspurte hvordan dagen hadde vært, og ønsket god informasjon slik at de kunne bygge samtalene videre med barna når de kom hjem. Andre foreldre opplevde at deres egne barn sa mye selv, så de hadde ikke så stort behov for utfyllende informasjon. Alle foreldrene syntes det var kjekt å høre noe fra dagen, og få bekrefte at deres barn hadde vært i lek sammen med andre barn.

Flere foreldre gav uttrykk for at de opplevde ulik kommunikasjon med de ansatte. Noen opplevde at de fikk grundig tilbakemelding om sitt barn, men andre følte at noen ansatte sa det samme uansett hva som var reelt. En foreldre sier:

Litt rart egentlig- når noen av personalet er i garderoben så blir det sagt det samme hver gang. Det varierer ganske mye hvilket utbytte jeg får av disse samtalene.

Personlig informasjon pekte foreldrene på som viktig. De trakk fram gode øyeblikk og opplevelser sammen med barna. Det gjorde inntrykk på foreldrene at deres barn hadde blitt lagt merke til. En forelder sier:

Spesielt når vi kommer og henter barnehagen i barnehagen, når den voksne kan fortelle spesielt hva mitt barn har gjort eller sagt. Når de referer hvem mitt barn, har lekt sammen med og sånt. Det synes jeg er veldig kjekt.

En annen forelder poengterer:

Jeg synes det er mye kjekkere å høre noe konkret om mitt barn. Ja altså hva gruppen har gjort i dag, også vil jeg gjerne få litt innsikt i hva mitt barn spesielt har gjort. Hva de har spist eller hvor lenge de har vært ute, det kan jeg heller spør om visst jeg trenger å vite noe om det.

Informasjon som handler om eget barn, viser seg å være av stor betydning. Jeg tolker det som om at foreldrene får et inntrykk av at deres barn er sett i løpet av dagen ved å få slik informasjon. En forelder sier:

Når jeg henter i barnehagen og den ansatte kan fortelle konkret om mitt barn, ja da vet jeg at hun er blitt sett i løpet av dagen.

Et par foreldre opplevde overgangen fra småbarnsavdeling til storbarnsavdeling som utfordrende i forhold til informasjon. På småbarnsavdeling ble de alltid møtt av en ansatt som hadde vært sammen med deres barn det meste av dagen, de kunne fortelle detaljert hva barnet hadde gjort og hvem det hadde lekt med. Denne gode informasjonsflyten avtok på storbarnsavdeling der det var flere barn og flere voksne, poengterte disse foreldrene. Noen foreldre påpekte at det kunne til tider oppleves som ansatte var lite tilgjengelig i garderoben. De opplevde at det kunne bli litt kaotisk og uryddig til tider. En forelder sier:

Om jeg leverer eller henter barnet mitt midt i den verste rushtiden, er det ikke så lett å få dialog med personalet. Noen må jo passe barna på avdelingen også.

En annen forelder uttrykker:

Stort sett går det helt fint, jeg får den informasjonen jeg ønsker. Men drømmen vil jo alltid være at det blir prioritert mere personal i barnehagene.

Ansatte nevnte også noe om personalsituasjonen, en ansatt sier:

Det er vel kanskje i slike overganger og ved spesielt levere og hentesituasjoner at vi skulle ønsket at vi var flere på jobb. At vi oftere kan lukke døren til avdelingen og ha fullt fokus på barna og foreldrene. Men ofte må vi ha et øye å se hva som skjer på avdelingen samtidig. Som oftest går det veldig fint altså.

Jeg forstår det i denne sammenheng som tidspunkt for levering og henting kan ha betydning for hvilken grad foreldre og ansatte kan få en tilfredsstillende opplevelse av informasjonsdelingen.

4.1.3 Digitalisering

Foreldre og ansatte var opptatt av kommende oppstart av digitaliseringsverktøyet MyKid i barnehagen. Hvordan det ville endre kommunikasjonen og kanskje svekke foreldresamarbeidet. De ansatte hadde bekymringer over om lite kunnskap om verktøyet skulle føre til unødig tidsbruk og større avstand mellom ansatte og foreldre. Alle foreldrene var samstemte med en del skepsis til oppstart av MyKid.

En forelder sa:

Det at vi aldri har brukt dette verktøyet før, gjør at både foreldre og ansatte må bruke mere tid på nettbrett og telefon enn på barna våre. Jeg er engstelig for at vi skal miste deler av kommunikasjonen oss imellom. Håper virkelig at barnehagen vil benytte verktøyet minimalt, og heller bruke tid på ungene. Ja også fortsatt bruke tid på å møte meg og mitt barn i garderoben. Når det er sagt så håper jeg barnehagen fortsetter å henge opp bilder og informasjon i garderoben i istedenfor at alt skal ses på telefonen.

Noen av de ansatte poengterte at det var fint for barna i barnehagen å se at de ansatte ikke var opptatt av digitale verktøy. En ansatt sier:

Barna i dag vokser jo opp med foreldre som ser de gjennom en skjerm, sikker på at det er nydelig å ha en pause fra alt dette i barnehagen. Ønsker at vi fortsatt er en arena som har minimal tidsbruk på alt dette ipad greiene.

En annen ansatt poengterer:

Jeg ser hva dere andre mener, men vi må jo henge med. I dag er nesten alt digitalisert. Nesten alle barnehager benytter slike verktøy. Om vi ønsker at unge foreldre skal foretrekke vår barnehage er vi nødt til å følge tiden og henge med. Om ikke lenge så er vi sikker veldig glad for denne plattformen.

Utsagnene kan tyde på at både foreldre og ansatte er skeptisk til dette nye verktøyet som skal innføres i barnehagen. Jeg tolker det som om at skepsisen knytter seg rundt tidsbruk og

i hvilken grad kommunikasjonen vil påvirkes. Det kan tyde på at ansatte bør være bevisste på å opprettholde muntlig strukturert overlevering av informasjon til foreldrene etter behov.

4.2 Relasjoner

Denne hovedkategorien handler om hvordan foreldre og ansatte opplever relasjonene til hverandre. Den sier også noe om hvordan relasjonen mellom foreldre og ansatte kan påvirke samarbeidet mellom hjem og barnehage.

4.2.1 Trygghet og tillit

Foreldrene og de ansatte var opptatt av samarbeid og relasjoner. Alle deltagerne mente at et viktig grunnlag for godt samarbeid vil være åpenhet, trygghet og tillit. Flere ansatte påpekte at de tenkte på trygghet begge veier slik at det var rom for å ta opp aktuelle saker underveis. En ansatt sier:

Jeg håper at foreldre opplever seg trygge nok til å ta opp ting med oss, på godt og vondt. Ja at de kommer til oss når det er noe de tenker på- både positivt og negativt. Samme motsatt vei, at det er kort vei til foreldrene om det er noe vi kjenner på at vi bør ta opp.

En annen ansatt presiserer:

Jeg tenker de fleste foreldrene har tillit til oss, slik at de tørr å si ifra. Jeg tenker også at de fleste foreldre har i alle fall en ansatt som de kjenner seg trygg på, som de stoler på og kan åpne seg til. Slik er det vel med oss personal også. Vi har ulik kjemi med foreldrene, både vi og foreldrene er ulike. Vi er jo her for å støtte foreldrene slik at barna deres skal få en best mulig oppvekst.

En forelder bekrefter dette med ulik kjemi ved å fortelle:

Jeg har ulik kjemi med alle som jobber her. Noen snakker jeg lenger og dypere med enn andre. Slik vet jeg flere føler. Og det er jo helt greit. Dessuten er det barnet mitt som er i fokus, så lenge hun trives så er jeg fornøyd.

Utsagnene gir et inntrykk av at foreldre og ansatte er enige om at de sammen har ansvar for å skape tillit og få gode relasjoner til hverandre. Det kan også se ut som de er enige om at det er greit å ikke ha en nær relasjon til alle foreldre/ansatte. Alle deltagerne er samstemte i at hovedmålet er at barna er trygge og trives i barnehagen.

Videre forteller noen ansatte om erfaringer det det har oppstått uenigheter. Det har sjelden vært betydelige konflikter, men det har naturligvis vært noen misfornøyde foreldre i løpet av årene. En ansatt forteller:

Når det oppstår uenigheter med foreldrene i barnehagen er vi som oftest ydmyke. Vi kaller kjapt inn til en samtale. Er viktig å få frem deres problemstilling og det som de er misfornøyde med. Handler det om barnet vil vi undersøke dette et par uker, så kaller vi inn til nytt møte etter observasjoner. Handler det om turdager eller barnegrupper, møter vi foreldrene til en viss grad. Det er ikke alltid vi kan imøtekomme deres ønske.

En annen ansatt sier:

Noen ganger må vi henvise til planer og lover som er gjeldende. Vi møter foreldrene så langt vi kan, men har fagligheten og lovene på vår side når vi tar avgjørelsene.

En ansatt påpeker:

Jeg vil bare si noe om at jeg tenker at det er viktig å se alle i foreldresamarbeidet, ikke bare de foreldrene som er flinke å ta kontakt å gi beskjed. Jeg ønsker og håper at vi klarer å møte alle rimelig likt uavhengig hvilken bakgrunn og krav de har .

Noen foreldre bekrefter at om de opplever noe som bør tas opp med personalet angående barna, eller om de har sendt en epost og påpekt noe angående planene har personalet tatt kontakt og ønsket et fysisk møte. En forelder sier:

Opplever at det er veldig lavterskel her i barnehagen. Har det vært noe jeg stusser over eller lurer på har jeg tatt en telefon. Da har alltid styrer eller pedagog bedt meg om å vente igjen ved eksempelvis levering neste dag slik at vi kan få en rask avklaring. Det er så greit, også er det alltid forståelse for våre tanker. Ofte er det bare en slik samtale som skal til for å berolige oss bekymrede foreldre.

Jeg tolker det som at personalet ser på foreldrene som viktige samarbeidspartnere. Jeg får en forståelse av at det er en gjensidig respekt mellom partene, og at de sammen ønsker å komme frem til løsninger som er de beste for barna.

4.2.2 Familiesammenkomster/samtaler

Foreldre og ansatte trakk frem de gode relasjonene som oppstår i barnehagen. De ansatte fortalte at de hadde flere foreldremøter i forkant av barnehageoppstart som skulle bidra til at foreldrene ble bedre kjent med hverandre. Disse møtene skulle også være med å gjøre at ansatte og foreldre skulle bli litt kjent før oppstart. En ansatt sier:

Ved å ha disse treffene i forkant av barnehageoppstart, viser vi hvem vi er, hva vi jobber med og forhåpentligvis skaper tillit hos foreldrene. Har vi tillit i bunn i tillegg til å skape gode relasjoner, da har vi trygge foreldre som ønsker at vi skal ta vare på deres barn når de er på jobb.

Barnehagen tilrettelegger også for gode relasjoner mellom foreldrene. De ansatte fortalte at det var fem slike møter i løpet av et vanlig barnehageår. De fortalte også at de fleste av disse møtene var familiesammenkomster. Slik at både foreldre og barn kunne skape relasjoner seg imellom. En forelder uttrykker:

Det er så kjekt i denne barnehagen at når det blir arrangert familiesammenkomster, er det mulig at alle kommer samtidig. Slik at vi kan møte alle, og få hilst på de som barna våre leker med i barnehagen. Hadde vært så kjedelig om vi fikk oppsatt tid og bare møte et fåtall av familiene. Til og med eldre søsken ser frem til disse sammenkomstene, få hilse på gamle kjente i barnehagen.

Jeg forstår det som at disse møtene kan være med å skape et tillitsfullt samarbeid mellom hjem og barnehage. Foreldre og ansatte poengterer at de har et felles ansvar for at samarbeidet skal være bra. En forelder sier:

«Det er jo ikke bare barnehagen som skal sørge for gode relasjoner og godt samarbeid. Vi som foreldre må også ta vår del av ansvaret. Vi kommer ingen vei om vi skal spille kostbare licksom».

De ansatte erfarte viktigheten av foreldresamtalene. Alle opplevde at disse samtalene hadde endret fokus siste årene. Fra tiden ble brukt til å snakke om barna sin måloppnåelse to ganger i året, til å sette av tid til en samtale mellom ansatte og foreldre. En ansatt forteller:

Ved at alle foreldre får boken «foreldre for livet» i denne barnehagen, kan vi relatere situasjoner fra hverdagen opp mot tips i boken. Foreldre liker kunnskap. På disse

samtalene er det rom for åpne diskusjoner om eventuelle utfordringer hjemme eller i barnehagen. Vi kan gi foreldrene en påminnelse eller ny kunnskap på veien.

Foreldrene kan også bidra med kunnskap inn i barnehagen. Også må vi ikke glemme å gi ros til foreldrene for den gode jobben de gjør for barna sine.

Foreldrene stadfesta at de opplevde å få ros av de ansatte. En forelder uttrykker:

Jeg opplever at jeg får ros fra personalet. De sier du er en god forelder. Dette gjør at jeg virkelig tar meg sammen, føler at det må jeg jammen leve opp til.

Jeg forstår det som at foreldrene kan oppleve å kjenne på at de er betydningsfulle foreldre etter de har mottatt slike tilbakemeldinger fra ansatte.

Foreldrene trakk også frem foreldresamtalene, hvor mye de satte pris på denne oppsatte tiden sammen med en som kjente deres barn godt. De verdsatte tid til dypere samtaler. At tema for samtalen kunne være litt åpent, slik at det var rom for at foreldrene kunne ta opp problemstillinger de var opptatt av på gitt tidspunkt. Jeg forstår det som at foreldresamtalene er en oppmerksomhet på foreldresamarbeid som foreldrene setter høyt.

4.2.3 Stabilt personal

Stabilt personal vektla foreldrene når de snakket om trygghet og relasjoner. De sa at de satte pris på det stabile personalet og at det var en liten barnehage der alle kunne benevne hverandre med navn. Ved eventuelle utfordringer eller konflikter opplevde foreldrene det som enkelt å ta dette opp med personalet. De roste også styrer som de opplevde som aktiv og synlig i avdelingen. En forelder uttrykker:

Det som er ekstra fint med denne barnehagen er at alle kjenner alle. Det kan likegodt være styrer som møter deg i garderobe som andre ansatte. Dette gjør det mye lettere å ta opp ting som kan være vanskelig både med styrer eller annet personal. Siden vi er så godt kjent blir det nesten litt sånn lavterskel for å ta opp ting, vi slipper at det blir en stor greie.

En annen forelder sier:

Det er sjelden vi opplever vikarer på denne avdelingen. Er det vikarer så er det en av de to faste som blir benyttet, og de kan jo navnene til både oss foreldre og alle barna. Føles så trygt og godt for oss alle.

Alle ansatte var også opptatt av at de ønsket at foreldre skulle oppleve tillit til dem, slik at de opplevde seg trygge nok til å ta kontakt ved behov. En ansatt sier:

Jeg håper og tror at de fleste foreldre kjenner seg trygge nok til å ta kontakt.

Personalet opplever jeg som åpne og påskrudd om noen trenger det. Jeg opplever også at døren til styrer alltid står åpen, er det noen som har behov for å ta opp ting så er det veldig mulighet for det. Merker jo i hverdagen at foreldrene har ulike behov.

Videre erfarte foreldrene at de følte seg trygge ettersom de opplever gode relasjoner med personalet. De sa at tryggheten overføres til barna deres slik at de opplevde det som trygt og godt å komme i barnehagen. De opplevde at foreldre og ansatte arbeidet sammen om et felles oppdrag, barna.

Foreldrene var også opptatt av at barnehagen hadde de samme holdningene og verdiene som de hadde hjemme. En forelder forteller:

Jeg tenker jo at det er selvfølgelig å si unnskyld, takk for maten og være inkluderende. Disse tingene betyr mye for oss, og setter pris på at dette også blir jobbet med i barnehagen slik at barna skjønner at slik skal det være uansett hvem som er i nærheten.

Jeg forstår det som at foreldre og ansatte mente at når relasjonene var gode, kunne det være lettere å si noe om disse forventningene til hverandre. Ansatte opplevde det som et naturlig tema i oppstart i barnehagen, at det ble tatt opp hvilke forventninger foreldre hadde til videreføring av verdier i barnehagen.

4.3 Tilhørighet

Denne hovedkategorien belyser foreldre og ansattes opplevelse av barna sin tilhørighet i barnehagen. Kategorien sier også noe om hva deltagerne legger i psykososialt miljø for barna.

Foreldre og ansatte måtte tenke seg litt om før de besvarte spørsmålet hva de la i begrepet psykososialt miljø. Alle var enige om at de hadde tanker om hva det innebar, men var utfordrende å kort beskrive begrepet. Foreldrene vektla stemningen i barnehagen, det gode varme ansikt sammen med trygghet og trivsel. En av de ansatte sa noe om at det viktigste er

at barnehagen er en god plass å være for alle involverte. At alle skal oppleve at de blir møtt på følelsene sine og at alle skal snakke godt om hverandre.

4.3.1 vennskap

Etter hvert som deltagerne fikk samle tankene sine under fokusgruppeintervjuene, oppsummerte de med at det psykososiale miljøet i barnehagen handler mest om barna, at barna opplever barnehagen som en arena der de blir inkludert og oppnår gode vennskap. Foreldrene fortalte at noe av det som betydde mest for de var at deres barn opplevde tilhørighet. At de hadde noen å leke med, og at de ble inkludert i leken. En forelder uttrykker:

Synes det er så fint her i barnehagen, at barna er delt inn i aldersgrupper, da har de sin gjeng. Samtidig som det er mulig å skape vennskap på tvers. Syns derfor også at det er positivt at barnehagen har så mange smårom- her har barna mange muligheter til å danne lekegrupper og gode relasjoner til hverandre. Trivsel for barnet handler jo stort sett om vennskap.

Jeg forstår det som at i lekegrupper kan det oppstå former for grupperinger. De ansatte beskrev at de ikke lenger hadde en tanke om at alle barna skulle leke sammen med alle til enhver tid. Tidligere har barnehagen jobbet aktivt for at alle skal inkluderes i leken og at alle skulle leke med alle. Flere ansatte sa noe om at de hadde fått blandede erfaringer av denne praksisen, at de opplevde at leken ble ødelagt. Ansatte hadde gjort seg erfaringer med hvordan de kunne verne om en god lek, samtidig som det kunne oppstå situasjoner som gjorde at de ansatte var nødt til å styre grupperingene til en viss grad. At de var bevisst på å bidra slik at alle barn skulle oppleve å ha en lekekamerat som de har glede av. De ansatte poengterte også at de alltid passet på at ikke det samme barnet opplevde å stå utenfor leken. En ansatt forteller:

Jeg opplever at barna deler seg selv inn i vennegrupper. Alle har en gjeng de hører til. Samtidig blir det veldig sårbart dersom noen fra din «gjeng» har fri og slikt. Ser derfor viktigheten av at barna lærer seg å være fleksible. Vi ønsker ikke å splitte vennskap, men å lære barna at vennskapet kan være like sterkt selv om de trivs i leken sammen med andre også. Vi voksne må være på, slik at vi får med oss disse alliansene som kan oppstå.

Jeg forstår det som personalet sammen med foreldrene prøver å skape en god kultur i barnehagen for å oppnå gode vennskap. Tolker videre at det finnes tilstedeværende voksne som er bevisste på utfordringer som kan oppstå i vennskap blant barn.

4.3.2 Sosialt samspill

I arbeidet med å oppnå fine sosiale samspill kan det være av betydning hvilken grad barnet har av sosial kompetanse. Foreldrene satte pris på at barnehagen vektla at barna kunne brukes som ressurser. Blant annet nevner noen at bruken av hverandre i garderoben var verdifull. De sa at det var god lærdom at barna kunne hjelpe hverandre i av- og påkledning. De lærte også masse om å vente på tur, ta hensyn til hverandre og bli verdsatt av andre.

En ansatt sier:

Det viktigste vi kan lære barna i barnehagen er kompetanse til å håndtere det videre livet. For å komme dit hen er de nødt til å inneha sosial kompetanse.

Flere foreldre og ansatte poengterte at i arbeidet med sosial kompetanse kan de også skape robuste barn, som er rustet til å håndtere medgang og motgang. De trakk også frem at barn i dag kanskje tåler mindre motgang enn før.

En forelder uttrykker: vi er jo en gjeng curlingforeldre i dag. Ødelegge vi mere for barna våre enn vi hjelper dem? De blir jo opplært til å tåle minimalt. Enten kommer vi foreldre på banen for å forsvare barnet vårt eller kommer kanskje krenkepolitiet? Hva gjør dette med den nye generasjonen som vokser opp? Hvordan kommer de til å tåle motbakker egentlig?

Tross i diskusjonen rundt temaet curlingforeldre eller ei, var alle samstemte i ønske om å skape robuste barn som er rustet til å tåle livet. Foreldre og ansatte ønsket at barna skulle lære noe om å vise sine styrker og svakheter. De ansatte trakk frem at de bevisst kunne holde litt avstand til leken eller eventuelt en konflikt. Dette for å observere om barna klarer å løse utfordringene sammen eller om de hadde evner til å innhente hjelp ved behov. Alle ansatte erfarte samhold og vennskap i barnegruppene som generelt bra.

Flere av deltagerne var opptatt av hvordan foreldrene kan påvirke det psykososiale miljøet i barnehagen. Flere poengterte at mye handler om hvordan foreldre omtaler andre barn og voksne hjemme. Det som blir sagt kan barna videreføre i barnehagen. Flere ansatte trakk

frem at dersom foreldrene samlet seg og snakket ned andre foreldre, barn eller ansatte vil det få store konsekvenser for miljøet i barnehagen. En deltager poengterte at de ansatte måtte ansvarliggjøre foreldrene, slik at de får forståelse for denne viktige problemstillingen.

En ansatt sier:

Det er kjempeviktig å snakke godt om hverandre når barna er i nærheten. Snakk positivt om barnehagen. Selv om foreldrene kan være uenige, har foreldrene en viktig rolle for barna sine. Barna vil ikke oppleve et trygt og godt miljø om foreldrene ikke fremsnakker barnehagen. Er det uenigheter ta det opp med de det angår!

Foreldrene poengterte viktigheten av å fremsnakke barnehagen. De hadde gode erfaringer med å ta opp vanskelige spørsmål med personalet. Foreldrene beskrev at de ble tatt på alvor og at personalet møtte de i deres bekymringer.

4.4 Kompetanse

Denne siste hovedkategorien omfatter hvordan kompetansen de ansatte innehar kan påvirke foreldresamarbeidet, og videre innvirke på miljøet blant barna.

4.4.1 Inkludering

Foreldrene var opptatt av kvaliteten i barnehagen. De opplevde at personalet hadde god kunnskap og var stadig i utvikling. De verdsatte det årlige foreldremøte med innleid ekstern foreleser. Foreldrene beskrev at de følte seg nærmere barnehagen og inkludert etter slike møter. Flere foreldre trakk frem betydningen med å overføre viktige tema fra barnehagen og videre til hjemmet.

En forelder fortalte:

Vi har hatt så mange lærerike foreldremøter i denne barnehagen. Vi opplever å bli involvert i hvordan barnehagen jobber. Vi har hatt opplæring av Cos- sirkelen, vi har lært om gleding ved Siri Abrahamsen, vi har fått kunnskap om Løveloven også har vi også vært på psykisk helse foredrag. Alt dette og sikker noe som jeg har glemt, har vi som foreldre fått med oss bare siste årene.

Ifølge de ansatte var de opptatt av å aldri bli helt tilfreds i forhold til kunnskap og kompetanse nivå. Ansatte poengterte at det stadig kommer ny teori og forskning som de må

holde seg oppdatert på. Foreldre og ansatte verdsatte studentene som var innom barnehagen. Studentene opplevdes som en kunnskaps- og voksen ressurs i avdelingen.

Videre var alle deltagerne opptatt av livsmestring i barnehagen. Flere foreldre og ansatte poengterte viktigheten av en god psykisk helse, og kunnskapen rundt temaet. Foreldrene vektla hvordan foreldre og ansatte kunne forebygge fremtidige eventuelle vansker. En forelder sier:

Sammen med barnehagen må vi foreldre hjelpe barna våre i den sosiale og emosjonelle utviklingen. Vi må sammen jobbe for at barna våre opplever mestring og trivsel sammen. Alle må være med å passe på hverandre, slik at vi slipper mobbe og krenke episoder. Klarer vi det, så kan vi forebygge mange vonde opplevelser og eventuelle vansker.

De ansatte trakk frem den autoritative voksenstilen, som kan være med å bidra til at barna kjenner seg trygge. Flere foreldre og ansatte hadde gode erfaringer med å være en forutsigbar voksen. En ansatt uttrykker:

Ved å være sensitive voksne og påskrudd rundt barna, da kan vi bidra til at de mestrer perspektivtaking. Barna lærer seg hva et vennskap innebærer. De får støtte til å stå i følelsene sine, blir bekreftet i hverdagen da er barnehagen med å gi barna en grunnleggende god psykisk helse.

Jeg forstår det som at personalet og foreldrene vektla viktigheten av felles kunnskap, og hvordan den videre kan forebygge senere psykiske utfordringer. Det virket også som alle i fellesskap ønsket å legge et solid grunnlag slik at barna skal oppleve trivsel og trygghet i barnehagen.

4.4.2 Trygghetssirkelen

Noen foreldre benyttet trygghetssirkelen som eksempel når de sa noe om hvordan de opplevde de ansatte sin kompetanse. En forelder sier:

De er veldig flinke til å se alle. Tenker at de bruker trygghetssirkelen i hverdagen. Personalet ser hva mitt barn trenger og har behov for, ser om barnet er oppe eller nede i sirkelen. Om han løsriver seg og vil leke, eller om han har behov for litt lading

og kos. Opplever at barnet også får tid for seg selv om de trenger det. Flinke folk altså!

Flere ansatte sa også noe om trygghetssirkelen. De opplevde den som et nyttig verktøy i hverdagen. De uttrykte at kunnskap om denne modellen gav de hjelp til å se barna sine behov gjennom dagen, slik at det psykososiale miljøet for barna skal oppleves som tilfredsstillende. En ansatt forteller:

Målet er jo at vi alle er oppmerksomme og til stede for barna og foreldrene. Etter vi lærte om Cos-sirkelen..... Om oppmerksomme voksne, den trygge havnen.... ut å utforske og inn igjen for lading. Ja da tror jeg vi fikk en felles forståelse for barna sine behov, og faktisk vil jeg påstå at vi fikk et lite kompetanseløft blant ansatte og foreldre i barnehagen også.

Flere foreldre og ansatte sier også noe om viktigheten av at alle barna blir sett i løpet av en dag. En forelder sier:

Jeg føler meg ganske trygg på at mitt barn som ikke krever mye oppmerksomhet fra de voksne, blir sett i barnehagen. Får iallfall inntrykk av det. Ganske sikker på at jeg hadde merket det hjemme om hun ikke ble det.

En ansatt poengterer:

Jeg er ganske sikker på at jeg snakker og ser alle på min gruppe hverdag. Faktisk tror jeg at jeg ser alle barna på avdelingen i løpet av en dag. Det er kanskje fordelene med at vi er en såpass liten barnehage, at vi klarer å se hele barnegruppen stort sett hver dag.

Jeg forstår det som at barnehagen ser på seg selv som en lærende organisasjon, og at de jobber for at alle ansatte skal være engasjerte. Tolker videre at barnehagen jobber også for at foreldrene skal inneha samme kunnskap, slik at de sammen kan jobbe for et trygt og godt barnehagemiljø. Både foreldre og ansatte formidler i sine utsagn at de er opptatt av at alle barna blir sett og anerkjent.

4.5 Oppsummering av funn

Ved å kategorisere funnene med hovedkategorier og underkategorier har jeg etterstrebet å strukturere disse oversiktlig med sitater fra foreldre og ansatte underveis i presentasjonen. Noen steder er min tolkning og forståelse fremtreden for å oppsummere sitater og funn.

5. Diskusjon

I dette kapittelet vil funnene fra fokusgruppeintervjuene og teorien som er presentert bli drøftet opp mot problemstillingen: «Hvordan kan oppmerksomhet på foreldresamarbeid bidra til å fremme det psykososiale miljøet for de eldste barna i barnehagen?»

Ut fra funnene i begge fokusgruppeintervjuene viser det seg at det er stor enighet blant foreldre og ansatte om at godt samarbeid mellom hjem og barnehage er av stor verdi. Hovedlinjene i funnene viser at kommunikasjon og personlig informasjon er noe alle deltagerne svært opptatt av. Betydningen av dialogen i garderoben både ved levere- og hentesituasjonen er fremtredende hos begge parter. Videre er ansatte opptatt av bygging av gode relasjoner for å oppnå trygghet og tillit fra foreldrene. Et annet funn som kom frem i resultatdelen er at det psykososiale miljøet handler om barna og deres tilhørighet, og at barnehagen skal være en arena der barna oppnår gode vennskap. Trygghetssirkelen ble nevnt av både foreldre og ansatte som et viktig verktøy for å møte barna på en god måte i hverdagen.

Jeg har valgt å dele inn diskusjonskapittelet etter hovedkategoriene som i presentasjon av resultatdelen.

5.1 Informasjon

Nesten alle barn i Norge, mellom ett og seks år tilbringer mange timer hver dag i barnehagen. Barna vil derfor tilbringe mye samvær med andre enn foreldrene sine (Thoresen, 2017). Funnene i studien viser at informasjon og kommunikasjon er en vesentlig faktor for opplevelsen av foreldresamarbeidet. En tolkning kan være at de fleste foreldre har stort behov for å innhente informasjon om hverdagen til barnet, dette behovet kan skyldes at de opplever å ha liten tid sammen med sitt eget barn. Funnene i studien viser også at informasjon og kommunikasjon er en vesentlig faktor for opplevelsen av foreldresamarbeidet. Glaser et al. (2018) påpeker betydningen for barnet med en følelse av gode sammenhenger mellom hjem og barnehage (s.244) Det kan overføres til informasjonsdelingen som foregår mellom ansatte og foreldrene. Det viser seg å handle om hvordan informasjonen blir delt og mengde informasjon. Dette er også i tråd med det salutogene perspektivet som fastslår at hverdagen skal være forutsigbar og preget av struktur (Drugli & Lekhal, 2018, s. 22). Ved å involvere foreldre med å innhente råd og

erfaringer, vil det ifølge Bronfenbrenner utveksles informasjon som kan dra barnet igjennom samme retning mot et felles mål og forståelse (Bronfenbrenner, 1979). Jeg tolker det utfra intervjuene at både ansatte og foreldre ser på foreldrene som eksperter på sine barn. På en side er det foreldrene som innehar kunnskap om styrker og svakheter om sitt eget barn. De vil også ha kunnskap om eget barn sin personlighet og behov. På en annen side har de ansatte sammen stor kunnskap og kompetanse innenfor barn sin utvikling og barnehagefeltet. Ved å knytte sammen disse kunnskapene om barnet kan det i tråd med salutogene perspektivet være med å fremme god helse for barna ved at de blir møtt og forstått (Drugli & Lekhal, 2018). Ved at personalet er lyttende og ydmyke for foreldrene vil også være i tråd med veileder fra Helsedirektoratet (2014) som presiserer at det er barnehagen sitt ansvar å tilrettelegge for alle barna (Helsedirektoratet, 2014).

Funnene fra denne studien viser at møte i garderoben, i levere- og hentesituasjon er av stor betydning. Foreldrene har en opplevelse av at de stort sett får tilstrekkelig praktisk informasjon. Flere påpekte viktigheten av å få tilbakemeldinger konkret om sitt eget barn. Foreldrene opplevde det som tilfredsstillende når de fikk konstatert en bekreftelse på at deres barn hadde blitt hørt og sett gjennom barnehagedagen. Helsedirektoratet fremhever også viktigheten av tilstedeværende og årvåkne voksne. Tilbakemeldinger som handler om eget barn, gjør foreldrene åpenbart godt. På den andre siden viser studien at flere foreldre har en opplevelse av at det kan være litt lite informasjon om spesifikt sitt eget barn (Helsedirektoratet, 2014). Noen foreldre antyder at det kan være personavhengig, hvem av personalet som de møter og hvilket tidspunkt på dagen de møtes. Kuhn et al. (2017) understreker i deres amerikanske undersøkelse at tid kan ha stor innvirkning på samarbeidet i en ellers travel hverdag (Kuhn et al., 2017). Bronfenbrenner (1979) beskriver i sin modell på eksonivå at bemanningsnormen og bevilgning av penger kan ha innvirkning på hvordan man opplever barnehagen (Bronfenbrenner, 1979). En mulig måte å forstå funnet om lite informasjon om eget barn på, er at det som følge av bemanningsnormen noe redusert bemanning i gitt barnehage på morgen og ettermiddagstid. Dette er også tidspunkt hvor foreldre flest oftest leverer eller henter sine barn. Den reduserte bemanningen kan være en forklaring på at dialog og informasjonsflyt ikke alltid blir optimal.

Barnehageansatte påpekte i fokusgruppeintervjuet at foreldrene hadde ulike behov for informasjon. Thoresen (2017) fremhever at det er viktig å avklare forventningene foreldrene

har til barnehagen på et tidlig stadium etter oppstart i barnehage (s.84). Selv om det er av stor betydning at foreldrene avklarer sine forventninger til informasjon, kan det fortsatt være at flere foreldre kanskje ikke tørr å stille krav til barnehagen. Videre kan god informasjonsutveksling mellom foreldre og barnehageansatte være med å skape en opplevelse av sammenheng slik som Antonovskys teori beskriver (Drugli & Lekhal, 2018). Foreldrene kan bli bedre forberedt på barna sine behov og signaler etter hjemkomst ved god innføring i barnet sin dag i barnehagen. Det kan være utfordrende for små barn å uttrykke med ord hvordan dagen har vært, hva de har gjort og om de trives i barnehagen. Ved hjelp av observasjoner fra ansatte og foreldre, sammen med kommunikasjon dem imellom kan dette følges opp slik at alle barn oppleve trivsel i barnehagen (Størksen, 2018).

Som tidligere nevnt er det vesentlig at informasjonsflyten går begge veier, slik at de ansatte i barnehagen har mulighet for å bli kjent med barnet og familien deres. Dette viser også en canadisk studie om foreldremedvirkning fra 2018. Studien viser at dersom samarbeidet skal fungere best mulig er kunnskap om familiene sine liv og deres positive egenskaper av stor betydning (Preston et al., 2018). I tillegg til personlig informasjon er barnehagen pliktet til å oppdatere foreldrene om det pedagogiske arbeidet. Den aktuelle barnehagen har ikke tatt i bruk digitale plattformer når intervjuene ble utført. De skulle 1.1.22 ta i bruk MyKid til registrering av barna og informasjon til og fra barnehagen. I dag er det gjengs at de fleste barnehager gir ut det meste av informasjon via digitale plattformer. Denne formen for informasjonsutveksling kan fungere fint ved all praktisk informasjon, men her kan de gode relasjonene kanskje ikke bli godt nok ivaretatt (Glaser, 2018, s. 77). Digitale plattformer kan være gode verktøy for deling av spesielt praktisk informasjon, likevel kan det oppleves tidkrevende for barnehageansatte. Foreldrene i fokusgruppeintervjuene hadde ønske om at personalet hadde nok tid til barna, samtidig som de ønsket informasjon om sitt barn ved eksempelvis hentesituasjon. Det er kanskje litt selvmotsigende når foreldrene presiserer at de fortsatt ønsker bilder og informasjon skal henge i garderoben, men de ønsker at personalet bruker tiden sammen med barna. Jobben med å lage disse bildeveggene og informasjonen vil også kunne stjele verdifull tid fra samspillet sammen med barna på lik linje som skjermbruk kan danne fraværende ansatte. I en norsk forskningsrapport om mobbing i barnehagen viser at ansatte som er til stede kombinert med god kommunikasjon med foreldrene kan være med å skape trygghet for barna (Lund et al., 2015). Resultater som kom

frem i denne studien viser at noen av foreldrene opplever variasjoner i møte med de ansatte. Bronfenbrenner påpeker viktigheten av gode relasjoner på mesonivå, og jeg anser det som at de variasjonene som beskrives av noen av foreldrene kan være med å svekke de gode relasjonene mellom hjem og barnehage (Bronfenbrenner, 1979)

5.2 Relasjoner

En opplevelse av godt samarbeid mellom hjem og barnehage er av stor betydning, fordi barna sin trygghet henger tett sammen med tryggheten til barnehagen som foreldrene viser (Glaser, 2018, s. 69). Foreldrene og ansatte som deltok i fokusgruppeintervjuene var alle opptatt av at begge parter har et ansvar for å legge til rette for et godt samarbeid. Likevel beskriver Kinge (2009) og Bru (2016) viktigheten av at det er personalet sitt ansvar for å tilrettelegge for godt foreldresamarbeid. Dette viser også GobaN studien med at barnehageansatte var opptatt av å opprette gode foreldresamarbeid (Alvestad et al., 2019). På en annen side så viste samme studie at ansatte opplevde flere utfordringer blant familiene i dag enn de gjorde tidligere (Alvestad et al., 2019). Disse utfordringene ses i sammenheng med at flere barn og unge sliter med økt press og psykiske vansker jmf Holte (2019).

Funnene i denne studien viser at foreldrene stort sett var fornøyde med samarbeidet som barnehagen tilrettelegger for, noe jeg tolker videre at kan tilrettelegge for gode relasjoner mellom hjem og barnehage. Bronfenbrenner vektlegger i sin teori at det er viktig at de to mikronivåene hjem og barnehage utvikler gode relasjoner da dette videre påvirker barna sin senere utvikling positivt (Bø, 2018). På mikronivå beskriver Bronfenbrenner (1979) at barnet selv er i kontakt med de som bistår sosialiseringen, det vil derfor være vesentlig for barnet sin videre utvikling hvordan kvaliteten på de ulike relasjonene barnet har med partene i hjem og barnehage er (Bronfenbrenner, 1979). Det kan da bety at dersom de nære relasjonene barnet har er av god kvalitet kan barnet ha en bedre utvikling enn barn som opplever mindre nære relasjoner til foreldre, ansatte eller andre barn. Disse nære relasjonene kan videre bidra til å danne fordeler for barnet i fremtidige samspillsituasjoner (Bø, 2018).

Stanghelle (2017) vektlegger barnet sin trivsel i sammenheng med gode samspill. For å oppnå det trenger barna grunnleggende trygghet, som kan speile foreldrene sin trygghet (Glaser, 2018). I tråd med Kinge (2009) vektlegger ansatte å skape gode relasjoner til

foreldrene slik at de skal oppnå trygghet og tillit. Flere ansatte var opptatt av at alle foreldrene var viktige i foreldresamarbeidet, og at de var de som barnehageansatte som må ta ansvar for å opprette gode relasjoner. Drugli (2014) hevder at tillit må man gjøre seg fortjent til. Ansatte må opptre i imøtekommende og kanskje by på seg selv for å oppnå tilfredsstillende tillit (s.51-52). Selv om Drugli (2014) beskriver hvordan en kan oppnå tillit mellom foreldre og ansatte, kan det likevel være at denne tilliten ikke oppstår. Jeg forstår funnen i studien som at noen foreldre og ansatte påpeker at de har ulik kjemi med hverandre. På en annen side så kan kanskje den kjemien de beskriver handle om redusert tillit? Likevel legger deltagerne vekt på at de skal ha gjensidig respekt for hverandre.

Rammeplan for barnehager har nedfelt at det er barnehagen sin plikt å tilrettelegge foreldresamarbeid gjennom individ og gruppenivå (utdanningsdirektoratet, 2018). Foreldresamarbeidet i aktuell barnehage kan deles i formelle og uformelle arenaer. De formelle består av tilbud om to individuelle foreldresamtaler i året. Samtalene er obligatoriske for barnehagen å gi foreldrene tilbud om. Foreldrene presiserer at verdien av disse foreldresamtalene er stor, de verdsetter avsatt tid til dypere samtaler om sitt eget barn eller ting som opptar dem. Det utføres også foreldremøter, der ett av disse alltid har faglig innhold. I løpet av året vil det også være familiesammenkomster ved FN-kafe, juleavslutning og påskefrokost. Styrer kaller også inn til samarbeidsutvalg og foreldreutvalg. Det uformelle samarbeidet er den daglige kontakten foreldrene har med de ansatte. Som oftest skjer dette ved levere og hentesituasjon, ute eller i garderoben. Samtaler og samvær på ulike fellesarrangement er også et uformelt samarbeid. Disse uformelle møtene mellom foreldre og ansatte kan videre legge et grunnlag for de formelle møtene. Gjennom de formelle møtene kan trygghet og tillit bygges (Glaser, 2018, s. 78). Rollene i disse møtene vil kanskje ikke alltid oppleves som likeverdige, som videre kan påvirke dialogen. På en annen side så er det på disse treffene foreldre og personal får mulighet og tid til å opprette uformell dialog. I disse møtene kan det oppstå en fellesskapsfølelse og den kan gi foreldrene en mulighet til å påvirke hverdagen til barna. Her er det også en arena som foreldrene kan påvirke for eksempel tema til neste foreldrekveld. Videre er en hypotese at det også er av stor betydning at personalet roser foreldrene i hverdagen for jobben de gjør for barna. Dette understøttes av funnene i studien hvor foreldrene erkjenner at de føler seg som betydningsfulle etter slike tilbakemeldinger.

Samarbeid mellom hjem og barnehage spiller en vesentlig rolle, siden barn sin trivsel ofte har en sammenheng med foreldrene sine erfaringer i møte med barnehagen (Glaser, 2018). Aktuell barnehage gjennomfører flere tema-foreldremøter i forkant av barnehage oppstart. Dette er for å opprette relasjoner mellom ansatte- foreldre og foreldre-foreldre. Gode relasjoner mellom hjem og barnehage som er preget av glede og trygghet kan videre være avgjørende for barna sin utvikling av god psykisk helse (Drugli & Lekhal, s 37. 2018). Kuhn et al. (2017) støtter dette i en amerikansk forskningsrapport ved å si at godt samarbeid mellom barnehage og hjem kan påvirke det psykososiale miljøet for barna. Rapporten presenterer et prosjekt som bestod av å avsette mye tid med foreldrene for å skape gode relasjoner. De opplevde at forståelsen mellom barnehage og hjem økte (Kuhn et al., 2017). I følge Bronfenbrenner er det flere erfaringsgrunnlag som kan være med å forstå barn sin utvikling og sosialisering. For det første kan barn bli påvirket gjennom aktiviteter som de deltar i selv eller observerer i. For det andre kan barn bli påvirket gjennom følelser og relasjoner som kan oppstå i samspill med andre mennesker. For det tredje kan barn bli påvirket gjennom ulike roller barnet eller andre utfører. I denne sammenheng vektlegger Bronfenbrenner at alle kan ha ulik forståelse av eget miljø, derfor vil like forhold kunne påvirke barn på ulike måter (Bronfennbrenner, 1979).

5.3 Tilhørighet

Barnehageloven (2005) og Rammeplan for barnehage (2017) slår fast at alle barn skal erfare tilhørighet og trivsel (utdanningsdirektoraret, 2018). Funn fra studien viser at foreldrene var veldig opptatt av at barna deres skulle ha en opplevelse av tilhørighet. De var også opptatt av barna skulle ha venner og ha noen å leke med. Dette fokuset fra foreldrene samsvarer også med funnene i forskningsrapporten «Hele barnet, hele løpet; Mobbing i barnehagen» som fastslår at den største bekymringen for foreldrene er at egne barn ikke skal ha noen å leke med. Denne rapporten sier også noe om at vennskap har stor betydning for barna sin opplevelse av egen trivsel (Lund et al., 2015).

Lek spiller en viktig rolle i forhold til vennskap. Öhman (2012) beskriver at barn utvikler fysiske og sosiale ferdigheter gjennom leken. Han sier også at lek er en arena for opplevelse av mestring og selvtillit. Dette støtter også playful learning som er en tilnærming som er forsket på i Amerika. Forskerne peker på at rolleleken er sentral for den sosiale kompetansen (Hirsh-Pasek et al., 2009). På en annen side så kan lek være med å fremme

ekskludering og mobbing (Öhman, 2012). Funnene viser at barnehagen er opptatt av, og de ønsker å legge til rette for at alle barna skal oppnå gode vennskap. For å redusere barna sin opplevelse av ekskludering tolker jeg det som at tilstedeværende voksne skal være med å forebygge følelsen av ekskludering. Drugli og Lekhal (2018) bekrefter også virkningen av at voksne bør være en støtte ved eventuelle utfordrende situasjoner eller vanskelig motgang (s.37).

Drugli og Lekhal (2018) fastslår også at i barnehagen skal barn oppleve trygghet og trivsel. Om barna klarer oppnå dette med støtte fra foreldre og ansatte kan det videre ha en positiv innvirkning på den fremtidige psykiske helsen til barna (s.169). Rapporten som Folkehelseinstituttet gav ut i 2018, bekrefter at psykiske lidelser ofte er knyttet til tidlig barneår. Den presiserer viktigheten av forebyggende arbeid, og at det foregår på barn og unge sin arena. Siden nesten alle barn opp mot skolealder går i barnehage kan det ses på som at barnehagen kan være psykisk helsefremmende for barna (Folkehelseinstituttet, 2018). Også studien Folkehelseinstituttet gav ut i 2019 bekrefter at psykiske vansker kan identifiseres i tidlig barneår og de kan ha positiv effekt av endringer i oppvekstmiljøet, som kan være barnehagen for barna (Folkehelseinstituttet, 2019). Forskrift om miljørettet helsevern i barnehage fastslår at det er barnehagen sitt ansvar å fremme trivsel og et bra psykososialt miljø (1995, §12). Ved å innta det salutogone perspektivet kan barnehagepersonalet kartlegge hva som gir økt velvære og økt mestring for barna, og hvordan de videre kan fremme trivsel og påvirke det psykososiale miljøet i barnehagen (Drugli & Lekhal, 2018, s. 22-23). Dette vil også være i tråd med noen av prinsippene med forebygging innenfor tidlig innsats i barnehage (Bjørnsrud & Nilsen, 2012).

Rammeplan for barnehager fastslår at det er barnehagen sitt ansvar at barn skal få rom for å utforske sosialt samspill på en trygg måte (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 11). Lamer (1997) slår fast at barn må inneha sosial kompetanse for å beherske gjensidig sosialt samspill. Videre handler sosial kompetanse om at barnet skal ta sin plass i en gruppe, samtidig som de har evner til å tilpasse seg samspillet (s. 19). Funnene i studien viser at foreldrene verdsatte at barnehagen hadde fokus på at barna lærer om eksempelvis vente på tur og ta hensyn til hverandre. Lamer (1997) beskriver også at sosial kompetanse kan være av betydning når barn møter utfordringer (S.19). Dette er i tråd med at foreldrene hadde tanker om at arbeidet med sosial kompetanse kan være med å skape robuste barn. Flere

foreldre var opptatt av at barn ikke tåler mye motstand i dag. På en annen side sa de ansatte at de ofte valgte å stå litt i bakgrunnen for å gi barna en mulighet til å løse konflikter eller lignende på egenhånd slik at barna selv kunne løse konflikter eller innhente hjelp. Disse utsagnene samsvarer med Drugli & Lekhal (2018) som sier at voksne må være nær barna for at trygghet og robusthet kan skapes. Schultz Jørgensen (2017) fastslår at robusthet handler om å holde ut, selv om man kjenner på motgang og vansker. Han sier også at robuste barn innehar evner til å innhente hjelp om det er behov. Dette kan ses i sammenheng med det salutogene perspektivet. En generell motstandsressurs for barnet vil være ulik for alle. Eksempelvis kan det være en konflikt med et annet barn i ute tiden. Har barnet da strukturert sine livserfaringer av konflikter, kan det benytte seg av OAS for å håndtere motstandsressursen. Det vil si at barnet har tidligere erfaringer med konflikter, og har ressurser til å stå i den krevende situasjonen på en god måte. Dersom barnet evner å takle situasjonen bra, gir det videre mestring til barnet (Lindstrøm & Eriksson, 2019).

Foreldre og ansatte var opptatt av hvordan deres holdninger kunne påvirke samarbeidet. Spesielt flere ansatte hadde gode diskusjoner som omhandlet hvordan holdninger til hverandre kan påvirke relasjonene, som videre påvirker barna. Forskning bekrefter i den amerikanske undersøkelsen at kvaliteten på samarbeidet videre kan påvirke barn sin sosiale fungering (Kuhn et al., 2017). De ansatte trakk frem viktigheten av å fremsnakke hverandre og barnehagen når de er hjemme. Foreldrene var også opptatt av viktigheten av å snakke godt om barnehagen når barna hører på. Ved å fremsnakke hverandre mente foreldrene kunne være med å fremme det psykososiale miljøet i barnehagen. Helsedirektoratet (2014) fremhever også viktigheten av at alle voksne er rollemodeller for barna.

Overgangen fra hjem til barnehage kan oppleves som utfordrende. Bø (2018) påpeker at barnehagebarna kan bli utrygge og forvirret om de opplever store forskjeller mellom hjem og barnehage (s.265). Dersom overgangen fra hjem til barnehage kan oppleves vanskelig kan senere overganger som fra barnehage til skole også oppleves utfordrende (Hall & Lindorf, 2017). Bronfenbrenner (1979) omtaler barn sin overgang fra for eksempel liten til stor avdeling i barnehagen for en økologisk overgang, som senere kan være av stor betydning hvordan barn utvikler seg videre i det nye miljøet I slike overganger kan barn oppleve store endringer i forhold til tidligere roller (Bø, 2018, s.177). På en annen side vil også rollene til menneskene rundt barnet bli påvirket på samme måte. Bronfenbrenner var opptatt av

behovet for å evaluere selve overgangen med en før- og etter design, dette for å klare å se helheten på overgangen (Bø, 2018, s. 177). Visst en skal se overgang fra barnehage til skole i lys av det salutogene perspektiv, med at barn skal få en opplevelse av sammenheng. Da vil det være vesentlig i denne overgangen at barnet blir forberedt på hva som vil møte han på eksempelvis skolen. Det ville kanskje vært hensiktsmessig med skolebesøk, slik at barnet kan få en opplevelse av og bli kjent på sin nye arena i forkant. Det vil også være av stor betydning at skole og barnehage samarbeider om overgangen slik at barnet vil oppleve struktur og forutsigbarhet. På en annen side så kan barnet kanskje få en opplevelse av balanse mellom egne ressurser og belastninger, barnet vil også kanskje få en opplevelse av å delta og medvirke i denne overgangen. Ved å gjennomføre en slik deltakende rolle for barnet vil det sannsynligvis legge til rette for at autonomien blir ivaretatt (Ogden, 2018).

De første årene blir barn sosialisert sammen med familien, men senere skal barnehagen være med å ta del i sosialiseringen. Løvlie Shibbye (2009) påpeker at små barn ikke er klar over at adferden deres er følelsesstyrt (s.71). Ved at foreldre og ansatte klarer å veilede barna slik at de kan få en forståelse av seg selv og av andre kan det få positive ringvirkninger i forhold til videre relasjoner for barnet som også er i tråd med Bronfenbrenner (1979).

Bø (2018) er opptatt av barna kan oppleve å komme i lojalitetskonflikt dersom forventningene har store variasjoner i hverdagen (s. 265). Videre kan barn få en opplevelse av stress ved slike påkjenninger (Sander, 2019). Forskning viser at barn kan få økte kortisolverdier av å oppleve stress over tid. Stresset i denne sammenheng kan skyldes at noen barn har liten evne til å justere følelsene sine (Groeneveld et al., 2020). Ved å få økte kortisolverdier har kroppen ekstra utfordringer med å håndtere fysisk og psykisk stress (Norsk helseinformatikk, 2021). Foreldrene og ansatte har ifølge intervjuene en gjensidig respekt for hverandre som samarbeidspartnere. Jeg har en forståelse av at begge parter ønsker åpenhet slik at gapet mellom hjem og barnehage ikke skal være av stor betydning. På en annen side så vil det alltid være variasjoner fra hjemmet med færre rutiner og mindre mennesker å ta hensyn til, enn i hjemmet. Om variasjonene mellom hjem og barnehage oppleves positiv for barnet, kan det være nyttig erfaring for barnet å ta med seg videre. Antonovsky beskriver at opplevelsen av sammenheng utvikler seg i en spiral med frisk i ene enden og syk i andre enden, og med stadig nye tilbakemeldinger fra omgivelsene med ny

kunnskap (Hertz, 2008). Antonovsky hadde som hensikt å utvikle salutogen innsats for å utvikle evnen vår til å mestre nye utfordringer og stress (Antonovsky, 2012) Ogden (2018) beskriver at om barn skal få en følelse av sammenheng, må det som nevnt ovenfor være et samarbeid mellom disse arenaene (Ogden, 2018). Forventningene og hvilke ferdigheter som kreves på de ulike stedene vil ha innvirkning på barnet. Barnehagen vil for eksempel ha krav til alle barn om å tilpasse seg og ta hensyn til fellesskapet, mens familien vil sannsynligvis ha individuelle hensyn på barna sine premisser. Det kan for noen barn by på utfordringer. Foreldre og barnehageansatte kan være med å medvirke positivt gjennom veiledning av barnet, de kan da være med å bidra slik at barnet kan utvikle blant annet den sosiale kompetansen sin (Ogden, 2018).

5.4 Kompetanse

Funnene viser at foreldre var opptatt av kvaliteten i barnehagen. De fleste foreldrene opplevde at personalet innehar god kunnskap og var stadig i utvikling. Forskningsrapporten «Hele barnet, hele løpet; Mobbing i barnehagen» påpeker at barnehageansatte opplever sin egen kompetanse om psykososialt miljø som god (Lund et al., 2015). De ansatte støtter opp om dette i sine utsagn, men de var opptatt av å aldri bli tilfreds med egne kunnskaper.

Glaser (2018) påpeker at det er av betydning at foreldrene blir inkludert og har kjennskap til rammeplanen og aktuelle lover (s.78). Ved eventuelle uenigheter sier ansatte noe om at det av og til er nødvendig å henvise til lover eller planer. Ansatte er opptatt av faglighet og at lovverket av og til må styre avgjørelsene i foreldresamarbeidet. På en annen side er det behov for en stortingsmelding (2019) om tidlig innsats og inkluderende fellesskap for å sikre at avgjørelsene skal blir tatt av faglighet og lovverk (Kunnskapsdepartementet, 2019). Det bør være en selvfølge at alle barn skal oppleve like muligheter uavhengig av bakgrunn og forutsetninger uten at det må bli nedfelt i en stortingsmelding (Kunnskapsdepartementet, 2019). En barnehageansatt sa noe om dette i fokusgruppeintervjuet også. Den ansatte påpekte at de «ønsket å behandle alle likt uansett bakgrunn eller eventuelle krav de har til barnehagen». Ved at alle ansatte har slike positive holdninger vil jeg trekke frem at det kan være av stor betydning for å oppnå inkluderende barnehage hverdag for alle, som videre kan ses på som helsefremmende for barna (Kunnskapsdepartementet, 2019).

Videre fremkommer det i funnene at foreldrene var opptatt av å overføre viktige temaer fra barnehagen videre til hjemmet. De trekker frem livsmestring som ett viktig tema. I rammeplan for barnehage er det blitt innfelt livsmestring under kapittelet «barnehagen sitt verdigrunnlag». Livsmestring handler om hvordan barnehagen skal være med å ruste opp barna slik at de håndterer livet. Forebygging av mobbing og krenkelser kommer også under dette kapittelet (Kunnskapsdepartementet, 2017). Dette sier også noen av foreldrene noe om, at alle må være med å passe på hverandre og hvordan foreldre og ansatte sammen skal kunne forebygge fremtidige vansker. Foreldrene og ansatte er også opptatt av kunnskapen om psykisk helse. Drugli og Lekhal (2018) bekrefter at psykisk helse har en nær sammenheng for å fremme livsmestring. De sier noe om at barnehager bør ha en helhetlig forståelse av å fremme barn sine sosiale, emosjonelle og kognitive utviklinger (s.33). En foreldre bekrefter forståelsen for barn sin utvikling ved å presisere at foreldre må være med å hjelpe og støtte barna i den sosiale og emosjonelle utviklingen.

Foreldre og ansatte trakk frem trygghetssirkelen i sine fremstillinger av kompetansen i barnehagen. Resultatene viser også at foreldrene er opptatt at av både de og personalet skal forstå barnet bedre, noe som samsvarer med Brandtzæg et al. (2015) sine beskrivelser, der barnehage benytter tilknytningsteori inn i arbeidet med å bedre forstå hvilke behov barna har, hva signalene de gir betyr og hvordan ansatte kan møte barnas behov på en adekvat måte. Jeg tolker funnene til at foreldre vektlegger at personalet tar seg tid til å være fullstendig til stede og er støttende for barna. Ved å være til stede på en slik måte kan man oppnå gode tilknytningsrelasjoner mellom ansatte og barn i barnehagen. GoBaN studien som Alvestad et al. (2019) gjennomførte viser også at barnegruppene ble positivt påvirket av varme voksne som jeg ser i sammenheng med kunnskap om viktigheten av trygghetssirkelen.

Ved at foreldrene peker på trygghetssirkelen tolker jeg det dit hen at temakveldene med innføring og opplæring i tilknytningsteorien for foreldre som barnehagen har gjennomført siste årene har bidratt til økt kompetanse både hos foreldre og ansatte.

Medvirkning kan også ses i sammenheng med tilknytningsteori, det begrunner jeg med at trygghetssirkelen og medvirkning innehar flere av de samme prinsippene. Barns medvirkning handler også om at de voksne skal ha ansvar for å støtte og tolke barna sine tanker og følelser (Sandvik & Norge, 2006, s.20).

En studie utført i Amerika 2011, viser at trygghetssirkelen er relevant i arbeidet med barn som har kjente utfordringer (Cassidy et al., 2011). Studien viser at ved å gjennomføre kurset med tett oppfølging vil det gi foreldrene en god støtte til å møte barna sine utfordringer. Ved at omsorgspersonene ivaretar barna sine behov og møter de på følelsene vil sannsynligvis barna oppleve trygghet og få redusert sine sosiale utfordringer (Cassidy et al., 2011). Det kan også tenkes at dersom personalet i barnehagen har tilknytningsteorien med seg inn i møte med barn som har utfordringer. Da vil personalet kanskje opptre på en mer sensitiv og hensiktsmessig måte, slik at de klarer å se hva som ligger bakenforliggende, eller forbi den eventuelle negative adferden til barnet. Videre kan det tenkes at det vil føre til trygge barn og bedre voksen-barn samspill (Brandtzæg, 2013).

Overordnet viser funnet i denne studien at de fleste foreldrene er fornøyde med omsorgen barnehagepersonalet gir til barna. Dette gir et godt grunnlag for gode relasjoner mellom barnehage og hjem. I følge Bronfenbrenner (1979) er det fundamentalt at hjem og barnehage som er to mikronivåer, legger et godt grunnlag for å skape positive relasjoner seg imellom (Bronfenbrenner, 1979) Disse gode relasjonene skaper gode vekstvilkår for barna sin utvikling. Relasjoner som er dårlige eller ødelagt kan på den andre siden svekke barnet sine vilkår tilsvarende (Bronfenbrenner, 1979). Dette viser viktigheten av at barnehagene har fokus på foreldresamarbeid. Lykkes dette samarbeidet ligger det godt til rette for at barn skal trives og oppleve sammenheng og stabilitet i sin egen hverdag. Videre kan man se at barnehagen har en viktig rolle inn i barnet sitt liv siden nesten alle barn tilbringer mye tid av hverdagen sin der. Graden av samarbeidet mellom hjem og barnehage kan være av stor betydning, eksempelvis ved at barn observerer gode samspill mellom de voksne er med å skape et godt psykososialt miljø i barnehagen. Et godt psykososialt miljø vil også kunne bidra på lengre sikt ved at eventuelle senere psykiske plager hos barna kan blir forebygget.

5.6 Styrker og begrensninger med studien

I denne studien er det en styrke at ingen av deltagerne falt fra underveis (Johannessen et al., 2016). Det kan forstås som at det er interesse for foreldresamarbeid og at temaet oppleves som relevant både av barnehageansatte og foreldre. En annen styrke er at resultatene baserer seg på selvopplevde hendelser som kan sammenlignes mellom eksempelvis foreldre og ansatte sitt ståsted. Det var et bevisst valg å involvere både foreldre og ansatte for å se oppgavens problemstilling i en sammenheng og få frem ulike perspektiv. Det at to grupper

er intervjuet gir et bredere perspektiv enn om utvalget kun hadde bestått av enten foreldre eller ansatte. Jeg hadde muligens fått mere dybdekunnskap om en gruppe om jeg hadde valgt å kun intervju foreldre eller ansatte, men dette var som nevnt ikke formålet med oppgaven. Utvalget var også strategisk i den grad det var mulig i aktuell barnehage (Johannessen et al., 2016). Videre er det en styrke at spørsmålene ikke ble levert ut i forkant, slik at deltagerne ikke kunne forberede svarene. Gruppedynamikken under intervjuene var god slik at det ble fine samtaler og diskusjoner i gruppen, og flere nyanserte standpunkt kom frem.

Begrensninger i denne studien vil være at resultatene representerer kun foreldre og ansatte fra en barnehage. Utvalgt barnehage er i tillegg en liten barnehage med færre barn og ansatte enn en gjennomsnittlig norsk barnehage. Resultatene vil derfor sannsynligvis ikke være overførbare til alle landets barnehager. Videre hadde utvalget en viss skjevfordeling i kjønn og alder. Det var et stort overtall av kvinner som deltok i studien. Det var i utgangspunktet også et ønske å rekruttere menn, men det lot seg bare gjøre med en mannlig deltager. Hadde det vært flere menn involvert, kunne det ha styrket studien og kanskje ha påvirket resultatet. Utvalget representerte heller ingen etniske minoriteter, da deltagerne kun var norsk etniske. Flere deltagere med annen kulturell bakgrunn ville vært fordelaktig for studien. Det kan også være en begrensning at det ble gjennomført gruppeintervju, da deltagerne kan ha blitt påvirket av hverandre (Johannessen et al., 2016).

Selv om det å være objektiv ikke er et mål innenfor kvalitativ forskning, kan min yrkeserfaring som miljøterapeut i barnehage ha spilt inn på tolkningen i datamaterialet. Jeg har derfor samlet inn all data med så objektivt og åpent sinn som mulig, og jeg har vært bevisst på min forforståelse (Thagaard, 2018). Jeg har god kjennskap til de ansatte i barnehagen som deltok på fokusgruppeintervjuet. De innehar ulik bakgrunn, alder, erfaringer og utdannelse. De samme variasjonene hadde foreldrene som deltok. Det kan være både fordeler og ulemper med å forske på eget felt. Min gode kjennskap til feltet gjorde at jeg kunne stille relevante spørsmål til både ansatte og foreldre. Ulempen var kanskje at relasjonen var for nær, at deltakerne ikke sa det som de egentlig ville ha sagt dersom det hadde vært en annen gruppe samlet.

6. Avslutning

I denne studien har jeg belyst problemstillingen: «Hvordan kan oppmerksomhet på foreldresamarbeid bidra til å fremme det psykososiale miljøet for de eldste barna i barnehagen?».

Barnehagesektoren har hatt en sterk utvikling de siste årene. De fleste barn mellom 1-6 år går i barnehage, og barnehagen har en mer fremtredende betydning i samfunnet enn før. Forskning på barnehagefeltet er økende, og blant annet betydningen av samarbeid mellom foreldre og barnehage har hatt økt fokus de siste årene. Det snakkes også mer om hvordan sektoren kan gå frem for å oppnå et godt barnehage- hjem samarbeid. Betydningen av et godt psykososialt miljø blant barna har også tydelig blitt løftet frem siste tiden.

Barns utvikling påvirkes av samarbeidet mellom barnehagen og foreldre. Ut ifra rammeplanen er det barnehagen sin plikt å tilrettelegge for godt foreldresamarbeid, men det er også viktig at foreldrene forstår viktigheten av å delta i aktivt i samarbeidet. Alle deltagerne som deltok i denne studien, hadde stort engasjement innenfor foreldresamarbeid tematikken. Funnene fra fokusgruppeintervjuene viser at foreldre og ansatte forstår viktigheten av samarbeidet, og tilrettelegger for å skape et trygt og godt barnehagemiljø for barna. Foreldre og barnehageansatte har en forståelse av at dialog, gode relasjoner, tillit og tilhørighet er grunnleggende i foreldresamarbeidet, og for å oppnå et godt psykososialt miljø i barnehagen. Det er også av stor betydning at foreldrene er trygge i samarbeidet, da denne tryggheten synes å videreføres til barna.

Siden de fleste barn i Norge benytter seg av barnehagetilbudet, ligger det mange muligheter i foreldresamarbeidet. For eksempel vil foreldresamarbeid kunne ses i sammenheng med forebygging for å hindre uheldig utvikling for barnet. Et optimalt samarbeid vil kunne bidra til å styrke barnet sin utvikling, skape stabilitet, og sammenheng. Dette vil igjen kunne bidra til at barna utvikler seg til å bli kompetente deltakende voksne i fremtiden.

6.1 Videre forskning

Jeg ser mot slutten av masteroppgave arbeidet at det er flere innfallsvinkler og temaer det hadde vært interessant å undersøke videre. En naturlig fortsettelse på denne studien ville for eksempel vært å gjennomføre samme fokusgruppeintervju i flere barnehager. En kunne da sammenligne store og små barnehager opp mot hverandre, samt undersøkt om det var

ulike opplevelser av foreldresamarbeid på ulike steder i landet. Videre kunne det kunne vært spennende å utført individuelle intervjuer med ansatte og foreldre. Dette kunne muligens gitt meg et annet innblikk på problemstillingen. Det kunne også vært interessant og gjennomført en kvantitativ undersøkelse i ulike barnehager, for deretter gjennomført kvalitative dybdeintervjuer av et utvalg foreldre og barnehageansatte

6.2 Implikasjoner for praksis

Barn sin utvikling, trivsel og opplevelse av sammenheng påvirkes i stor grad av samarbeidet mellom barnehage og foreldre. Forhåpentligvis kan denne studien være med å tydeliggjøre kunnskap om viktigheten av godt foreldresamarbeid i barnehagen, samt hvordan det kan spille inn på det psykososiale miljøet blant barna. Mitt håp er også at studien videre kan inspirere foreldre og barnehageansatte til å fokusere på betydningen av å ivareta foreldresamarbeidet i barnehagen. Lovverk, rammeplan og vedtekter gir rammer og retning til foreldresamarbeidet, men samordnet innsats, felles mål og ønske om gode relasjoner fra begge parter kan være minst like viktig for å oppnå et godt samarbeid for barnet sitt beste

Referanser

- Alvestad, M., Myrvang, E., Storli Berger, J., Tunglund, Espeland, IB., Velde, Lønning, K., Bjørnstad, E. (2019). *Kvalitet i barnehagen*. https://uis.brage.unit.no/uis-xmlui/bitstream/handle/11250/2630132/Rapport_85.pdf?sequence=3&isAllowed=y
- Antonovsky, A. (1979). *Health, stress, and coping*. Jossey-Bass.
- Antonovsky, A. (2012). *Helsens mysterium: den salutogene modellen*. Gyldendal akademisk.
- Barnehageloven. (2005). *Lov om barnehager*. (LOV-2005-06-17-64).
https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-06-17-64#KAPITTEL_1
- Befring, E (2012). *Forebygging- tidlig innsats til barns beste*. I Bjørnsrud, H & Nilsen, S. (Red) *Tidlig innsats. Bedre læring for alle?* (s. 21-37). Cappelen Damm
- Brandtzæg, I., Torsteinsson, S & Øiestad, G. (2013). *Se barnet innenfra- hvordan jobbe med tilknytning i barnehagen*. Kommuneforlaget.
- Braun, V., & Clarke, V. (2006). *Using thematic analysis in psychology. qualitative research in psychology, 3 (2)*.
- Bronfenbrenner, U. (1979). *The ecology of human development*. Harvard university press.
- Bru, E. Idsøe, E.C & Øverland, K. (Red.), (2016). *Psykisk helse i skolen*. Universitetsforlaget.
- Bø, I. (2018) *Barnet og de andre. Nettverk som pedagogisk og sosial ressurs*.
Universitetsforlaget.
- Cassidy, J., Woodhouse, S. S, Sherman L.J., Stupica, B. & Lejuez, C. W. (2011). *Enhancing infant attachment security: An examination of treatment efficacy and differential susceptibility*. Developmental Psychopathology.
- Drugli, M.B. (2014). *Liten i barnehagen. Forskning, teori og praksis*.
Cappelen Damm Akademisk.
- Drugli, M. B. og Lekhal, R. (2018). *Livsmestring og psykisk helse*. Cappelen Damm akademisk.
- Espnes, G. A., & Smedslund, G. (2010). *Helsepsykologi (2. utg.)*. Gyldendal Akademiske.

- FN-Sambandet. (2016). *Barnekonvensjonen - barns rettigheter*.
<http://www.fn.no/FN-informasjon/Avtaler/Menneskerettigheter/Barnekonvensjonenbarns-rettigheter>
- Folkehelseinstituttet (2018). <https://www.fhi.no/publ/2018/barn-og-unges-psykiske-helse-forebyggende-og-helsefremmende-folkehelseilt/>
- Folkehelseinstituttet (2019). *Trivsel & oppvekst- barndom og ungdomstid*. Nasjonalt folkehelseinstitutt.
- Forskningsetikk.no. (2019). *Forskningsetikk*.
<https://www.forskningsetikk.no/retningslinjer/generelle/>
- Forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler*. (FOR-1995-12-01-928).
<https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/1995-12-01-928>
- Glaser, V. (2018). *Foreldresamarbeid. Barnehagen i et mangfoldig samfunn*. (2. utg.). Universitetsforlaget.
- Glaser, V., Størksen, I., Drugli, M. B. (Red.). (2018). *Utvikling lek og læring i barnehagen. Forskning og praksis* (2.utg.). Fagbokforlaget.
- Groeneveld, M. G., Savas, M. D., Van Rossum, E. F., & Vermeer, H. J. (2020). *Children's hair cortisol as a biomarker of stress at school: A follow - up study*. *Stress - The International Journal on the Biology of Stress* , 23.
- Grunnloven. (1814). *Kongeriket Norges Grunnlov*, (LOV 1814-05-17).
https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1814-05-17-nn#KAPITTEL_5
- Hall, J. D., & Lindorf, A. (2017). *Children's transition to school: Relationships between preschool attendance, cortisol, and effortful control*. *The educational and developmental psychologist*, s. 1-18.
- Hauge, H.A. og Mittelmark, M. (2013). *Fra monolog til dialog. Helsefremmende arbeid i en brytningstid*. Fagbokforlaget.
- Helsedirektoratet. (2014). *Miljø og Helse i barnehagen* (IS-2072).

<https://www.helsedirektoratet.no/veiledere/miljo-og-helse-i-barnehagen/pdf-versjon>

Hertz, S. (2008). *Børne - og ungdomspsykiatri - Nye perspektiver og uanede muligheter*. Akademisk Forlag.

Hirsh-Pasek, K., Michnick Golinkoff, R., Berk, L. E., & Singer, D. G. (2009). *A mandate for playful learning in preschool*. New York: Oxford University Press, Inc.

Holte, A. (2019). *Sats bredt på psykisk helse i barnehagen og skolen!*

<https://arneholte.no/psykisk-helse/sats-bredt-pa-psykisk-helse-i-barnehagen-og-skole/>

Johannessen, A. D., Tufte, P. A., & Christoffersen, L. (2016). *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode*. Abstrakt forlag.

Kommune, T. (2021, 12 17). *Time Kommune*. Hentet fra Lyefjell barnehage:

<https://www.minbarnehage.no/Lyefjell/Underside/16358>

Kinge, E. (2009). *Hvor er hjelpen når den trengs? Om relasjonskompetanse. Om foreldresamarbeid*. Gyldendal akademisk

Kuhn, M., Marvin, C., Knoche, L. (2017). *In It for the Long Haul: Parent–Teacher Partnerships for Addressing Preschool Children’s Challenging Behaviors*. Sage Journals, 37.

<https://doi.org/10.1177/0271121416659053>

Kunnskapsdepartementet (2017). *Rammeplan for barnehagens - innhold og oppgaver*.

Departementet.

Kunnskapsdepartementet (2019). *Tett på tidlig innsats og inkluderende fellesskap i*

barnehage, skole og SFO. (Meld.St.nr.6 (2019-2020)).

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-6-20192020/id2677025/>

Lamer, K. (1997). *Du og jeg og vi to! Om å fremme barns sosiale kompetanse*.

Universitetsforlaget.

Lekhal, R., Zachrisson Daae, H., Solheim, E., Moser, T. og Drugli, M. B. (2016).

Betydningen av kvalitet i barnehagen. Gyldendal akademiske

Lillemyr, O.F. (2004). *Lek, opplevelse og læring i barnehage og skole.*

Universitetsforlaget.

Lindström, B & Eriksson, M. (2015). *Haikerens guide til salutogenese: helsefremmende arbeid i et salutogent perspektiv.* Gyldendal akademisk.

Lund, I, Godtfredsen, M, Helgeland, M, Nome, D.Ø, Velibor Kovac, B og Lansing Cameron, D,

(2015). *Hele barnet, hele løpet; Mobbing I barnehagen.* Foreldreutvalget for

barnehager, foreldreutvalget for grunnsopplæringen

Melvold, L. (red.) (2019). *Barn er budbringere. En veiviser til psykisk helsefremmende*

barnehager. Kommuneforlaget.

Norsk helseinformatikk. (2021). *Binyrene.* Hentet fra NHI.no: [https://nhi.no/kroppen-](https://nhi.no/kroppen-var/organer/binyrene/)

[var/organer/binyrene/](https://nhi.no/kroppen-var/organer/binyrene/)

Ogden, T. (2018) *Sosial kompetanse og sosial læring hos barn og unge.*

Forebygging.no. <http://tidliginnsats.forebygging.no/Artikler-->

[Kronikker/Sosial-kompetanseog-sosial-laring-hos-barn-og-unge1/](http://tidliginnsats.forebygging.no/Artikler--)

Powell, B., Cooper, G., Hoffmann, K., Marvin, B. (2015). *Trygghetssirkelen.*

En tilknytningsbasert intervensjon. Gyldendal Akademisk.

Preston, J. P., MacPhee, M., O`Keefe, A. (2018). *Kindergarten teachers notions of parent*

involvement and perceived challengers. Hentet fra:

<https://id.erudit.org/iderudit/1058416ar>

Sander, K. (2019). *Stress.* Hentet fra estudie.no: <https://estudie.no/stress/>

Sandvik, N., & Norge, K. (2006). *Temahefte om de minste barna i barnehagen.*

Kunnskapsdepartementet.

- Schibbye, Løvlie, A-L. (2017). *Relasjoner. Et dialektisk perspektiv på eksistensiell og psykodynamisk psykoterapi*. Universitetsforlaget.
- Schultz Jørgensen, P. (2017). *Robuste barn. Gi ditt barn ansvar, livsmot og tiltro til seg selv*. Cappelen Damm Akademisk.
- Stanghelle, C. E. (2017). *Trygghet – en forutsetning for livsmestring og utvikling.:*
<https://laringsmiljosenteret.uis.no/barnehage/omsorg-lek-og-laring/de-yngstebarna/trygghet-en-forutsetning-for-livsmestring-og-utvikling-article120762-22555.html>
- St. meld. Nr. 41 (2008-2009). *Kvalitet i barnehagen*. Kunnskapsdepartementet
- Størksen, I. (Red.). (2018). *Livsmestring og livsglede i barnehagen*. Cappelen Damm akademisk.
- Thagaard, T. (2018). *Systematikk og innlevelse: en innføring i kvalitativ metode*. (5. utg) Fagbokforlaget.
- Thomassen, M. (2006). *Vitenskap, Kunnskap og praksis*. Gyldendal.
- Thoresen Tveter, I. (2017). *Foreldresamarbeid i barnehagen. Til barnets beste*. Cappelen Damm akademisk.
- Utdanningsdirektoratet (2018). *Hva er sosial kompetanse?* Hentet fra:
<https://www.udir.no/laring-og-trivsel/stottemateriell-til-rammeplanen/trivselsveileder/>
- Utdanningsdirektoratet (2016). *Barns trivsel- voksnes ansvar. Veileder*. Hentet fra:
<https://www.udir.no/laring-og-trivsel/skolemiljo/psykososialt-miljo/sosial-kompetanse/motivasjon-og-forventninger/>

Utdanningsdirektoratet (2021). *Udir.no*.

<https://www.udir.no/tall-og-forskning/statistikk/statistikk-barnehage/analyser/fakta-om-barnehager/tall-om-barnehagen/#synkende-arskull-gir-farre-barnehagebarn>

Öhman, M. (2012). Det viktigste er å få leke. Pedagogisk forum.

Vedlegg:

Vedlegg 1: Informasjonsskriv informanter

Vedlegg 2: Samtykkeerklæring til deltagere

Vedlegg 3: Vurdering fra Norsk senter for forskningsdata

Vedlegg 4: Intervjuguide foreldre

Vedlegg 5: Intervjuguide ansatte

Vedlegg 1

Vil du delta i forskningsprosjektet

«Foreldresamarbeid- Hvordan kan oppmerksomhet på foreldresamarbeid bidra til å fremme det psykososiale miljøet for barn på stor avdeling i barnehagen?»

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å studere sammenhengen mellom foreldresamarbeid og det psykososiale miljøet i barnehagen nærmere. I dette skrevet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

I Norge går flesteparten av alle barn imellom 1-5 år i barnehage. Ifølge utdanningsdirektoratet gikk så mange som 91,7 prosent av alle barn i barnehage i 2018 (Udir.no). I Stortingsmelding nr. 41(2008-2009), står det «et godt og tillitsfullt samarbeid mellom hjem og barnehage er viktig for det enkelte barnets trivsel, utvikling og læring». Dette vil være et videre utgangspunkt for temaet i oppgaven som er foreldresamarbeid.

I prosjektet ønsker vi derfor å undersøke hvordan oppmerksomhet på foreldresamarbeid kan bidra til å fremme det psykososiale miljøet for barn i barnehagen. Vi ønsker også å kartlegge på hvilken måte foreldresamarbeid kan påvirke det psykososiale miljøet i barnehagen, hvordan vi kan oppnå et tillitsfullt samarbeid mellom hjem og barnehage og hvorfor foreldresamarbeid er blitt viktig. Prosjektet har som mål å få tak i både foreldre og barnehageansatte sine erfaringer, refleksjoner og tanker rundt overnevnte tema.

Prosjektet vil være et studentarbeid, som en del av masteroppgave ved VID Oslo våren 2022.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Prosjektleder er May Rita Hadland Lea, masterstudent ved VID vitenskapelige høgskole og ansatt miljøterapeut i Lyefjell barnehage. Førsteamanuensis ved VID Hege Therese Størksen vil bistå med veiledning gjennom studentarbeidet.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

I dette prosjektet trenger vi om lag 5-8 foreldre og 5-8 barnehageansatte til fokusgruppe intervju. Det er ønskelig å rekruttere både førstegangs- og flergangs barnehageforeldre, som er foreldre til minst et barn på stor avdeling.

Barnehageansatte som intervjues skal være enten førskolelærere, pedagogiske medarbeidere eller assistenter. Det skal etterstrebtes at minst en fra hver av gruppene skal være representert under fokusgruppeintervjuet.

Hva innebærer det for deg å delta?

Om du velger å delta innebærer det at du er tilgjengelig til et fokusgruppeintervju. Dette er beregnet til å vare i rundt 2 timer. I fokusgruppeintervjuet vil du i hovedsak få spørsmål om hvordan foreldresamarbeid kan påvirke det psykososiale miljøet i barnehagen og hvordan vi kan oppnå et tillitsfullt samarbeid mellom hjem og barnehage med videre oppfølgingsspørsmål.

Det vil bli tatt notater og gjort lydopptak av fokusgruppeintervjuet. Du vil bli også bli bedt om å oppgi bakgrunnsopplysninger som kjønn, alder, utdanning, antall barn, alder barn og hvor lenge du har vært foreldre i barnehagen.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle dine personopplysninger vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrevet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

Alle opplysninger du oppgir i prosjektet vil kunne benyttes i analyser og presentasjon av oppgave. Det kan være aktuelt å bruke sitater fra det som er sagt i intervju. Det vil da lagt vekt på at sitat presenteres på en slik måte at det ikke skal være mulig å gjenkjenne deg. Det vil ikke bli notert noen navn eller lignende i prosessen.

All behandling av opplysninger vil behandles av student sammen med veileder fra VID. Prosjektleder vil ha ansvar for at opplysningene blir oppbevart på en sikker måte. All innsamlet og bearbeidet data oppbevares på sikre servere.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

Opplysningene anonymiseres når prosjektet avsluttes/oppgaven er godkjent, noe som etter planen er september 2022. Innsamlede data ses på som sensitive opplysninger og oppbevares i kort tid. All innsamlede data vil slettes senest ved prosjektslutt.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert om deg, og å få utlevert en kopi av opplysningene,

å få rettet personopplysninger om deg,

å få slettet personopplysninger om deg, og

å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra VID har NSD – Norsk senter for forskningsdata AS vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

Prosjektleder/masterstudent May Rita H. Lea på epost mayrita.hadland@gmail.com

eller VID Oslo ved Hege Therese Størksen på epost hege.storksen@vid.no

eller vårt personvernombud ved VID Nancy Yue Liu epost personvernombud@vid.no

Hvis du har spørsmål knyttet til NSD sin vurdering av prosjektet, kan du ta kontakt med:

NSD – Norsk senter for forskningsdata AS på epost (personverntjenester@nsd.no) eller på telefon: 55 58 21 17.

Med vennlig hilsen

Prosjektleder/masterstudent

May Rita Hadland Lea

Veileder

Hege Therese Størksen

Vedlegg 2

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet Foreldresamarbeid i barnehagen, og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

å delta i fokusgruppeintervju

at det vil bli tatt lydopptak

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

Vedlegg 3

Vurdering NSD

Referansenummer

964810

Prosjekttittel

Foreldresamarbeid

Behandlingsansvarlig institusjon

VID vitenskapelige høgskole / Fakultet for helsefag / Fakultet for helsefag Oslo

Prosjektansvarlig (vitenskapelig ansatt/veileder eller stipendiat)

Hege Therese Størksen, hege.storksen@vid.no, tlf: 93856482

Type prosjekt

Studentprosjekt, masterstudium

Kontaktinformasjon, student

May Rita Hadland Lea, mayrita.hadland@gmail.com, tlf: 40201469

Prosjektperiode

17.09.2021 - 23.09.2022

Vurdering (1)

30.09.2021 - Vurdert

Det er vår vurdering at behandlingen av personopplysninger i prosjektet vil være i samsvar med personvernlovgivningen så fremt den gjennomføres i tråd med det som er dokumentert i meldeskjemaet med vedlegg den 30.09.2021, samt i meldingsdialogen mellom innmelder og NSD. Behandlingen kan starte.

DEL PROSJEKTET MED PROSJEKTANSVARLIG For studenter er det obligatorisk å dele prosjektet med prosjektansvarlig (veileder). Del ved å trykke på knappen «Del prosjekt» i menylinjen øverst i meldeskjemaet. Prosjektansvarlig bes akseptere invitasjonen innen en uke. Om invitasjonen utløper, må han/hun inviteres på nytt.

TYPE OPPLYSNINGER OG VARIGHET Prosjektet vil behandle alminnelige kategorier av personopplysninger frem til 23.09.2022.

LOVLIG GRUNNLAG Prosjektet vil innhente samtykke fra de registrerte til behandlingen av personopplysninger. Vår vurdering er at prosjektet legger opp til et samtykke i samsvar med kravene i art. 4 og 7, ved at det er en frivillig, spesifikk, informert og utvetydig bekreftelse som kan dokumenteres, og som den registrerte kan trekke tilbake. Lovlig grunnlag for behandlingen vil dermed være den registrertes samtykke, jf. personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a.

PERSONVERNPRINSIPPER NSD vurderer at den planlagte behandlingen av personopplysninger vil følge prinsippene i personvernforordningen om: · lovlighet, rettferdighet og åpenhet (art. 5.1 a), ved at de registrerte får tilfredsstillende informasjon om og samtykker til behandlingen · formålsbegrensning (art. 5.1 b), ved at personopplysninger samles inn for spesifikke, uttrykkelig angitte og berettigede formål, og ikke behandles til nye, uforenlige formål · dataminimering (art. 5.1 c), ved at det kun behandles opplysninger som er adekvate, relevante og nødvendige for formålet med prosjektet · lagringsbegrensning (art. 5.1 e), ved at personopplysningene ikke lagres lengre enn nødvendig for å oppfylle formålet.

DE REGISTRERTES RETTIGHETER Så lenge de registrerte kan identifiseres i datamaterialet vil de ha følgende rettigheter: innsyn (art. 15), retting (art. 16), sletting (art. 17), begrensning (art. 18), og dataportabilitet (art. 20). NSD vurderer at informasjonen om behandlingen som de registrerte vil motta oppfyller lovens krav til form og innhold, jf. art. 12.1 og art. 13. Vi minner om at hvis en registrert tar kontakt om sine rettigheter, har behandlingsansvarlig institusjon plikt til å svare innen en måned.

FØLG DIN INSTITUSJONS RETNINGSLINJER NSD legger til grunn at behandlingen oppfyller kravene i personvernforordningen om riktighet (art. 5.1 d), integritet og konfidensialitet (art. 5.1. f) og sikkerhet (art. 32). Ved bruk av databehandler (spørreskjemaleverandør, skylagring eller videosamtale) må behandlingen oppfylle kravene til bruk av databehandler, jf. art 28 og 29. Bruk

leverandører som din institusjon har avtale med. For å forsikre dere om at kravene oppfylles, må dere følge interne retningslinjer og/eller rådføre dere med behandlingsansvarlig institusjon.

MELD VESENTLIGE ENDRINGER Dersom det skjer vesentlige endringer i behandlingen av personopplysninger, kan det være nødvendig å melde dette til NSD ved å oppdatere meldeskjemaet. Før du melder inn en endring, oppfordrer vi deg til å lese om hvilke type endringer det er nødvendig å melde: <https://www.nsd.no/personverntjenester/fylle-ut-meldeskjema-for-personopplysninger/melde-endringer-i-meldeskjema>. Du må vente på svar fra NSD før endringen gjennomføres.

OPPFØLGING AV PROSJEKTET NSD vil følge opp ved planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet.

Kontaktperson hos NSD: Silje Fjelberg Opsvik Lykke til med prosjektet!

Vedlegg 4

Intervjuguide

Fokusgruppeintervju foreldre

Tema	Spørsmål
Introduksjon av prosjekt og intervju <i>Oppstart av lydopptak</i>	Hensikt med intervju Informere om lydopptak og notat, opplysninger blir oppbevart konfidensielt. Informere om at deltager når som helst har mulighet for å trekke seg. Påminne deltagerne om oppsatt varighet Gjennomgå enkle føringer for fokusgruppeintervjuet. Eventuelle spørsmål
Introduksjon av deltagerne.	Kan du fortelle kort om deg? Alder? Utdanning/yrke? Hvor lenge har du vært foreldre i barnehage? Antall barn som har gått i barnehage? Alder på barn (interesser til barna?)
Erfaringer	Hva er et godt samarbeid med barnehagen for deg? Opplever du at dere har god kontakt? Hvordan snakker dere sammen ved levering og henting? Hvordan er praksisen i barnehagen ved eventuelle uenigheter? Hvordan opplever du å ta opp ting som er vanskelig? Har du en opplevelse av at du kan fortelle om din eventuelle vanskelige hverdag til barnehagen?

	<p>Hvordan kan vi oppnå et tillitsfullt samarbeid mellom hjem og barnehage?</p> <p>Opplever du deg og ditt barn sett og hørt av de barnehageansatte? På hvilken måte?</p> <p>Hvorfor er foreldresamarbeid viktig?</p> <p>Hvordan kan barnehageansatte bidra slik at alle kan kjenne seg som betydningsfulle forelder?</p> <p>På hvilken måte kan foreldresamarbeid påvirke det psykososiale miljøet i barnehagen?</p> <p>Hva gjør at ditt barn kjenner seg trygg i barnehagen?</p> <p>Hvordan bidrar du som foreldre for at ditt barn skal kjenne seg trygg i barnehagen?</p> <p>Har du erfaringer med inkludering/ekskludering i barnehagen?</p> <p>Hvordan er trivselen til ditt barn i barnehagen?</p> <p>Hvordan er barnehagen som arena for ditt barn? Har han/hun lyst å gå i barnehagen?</p> <p>Har ditt barn lekekamerater i barnehagen?</p> <p>Hvordan ville en drømmesituasjon vært når det gjelder samarbeid mellom deg som foreldre og barnehagen?</p> <p>Hvordan er din opplevelse av miljøet i barnehagen?</p> <p>Hvordan er din opplevelse av forholdet mellom barna på stor avdeling?</p> <p>Hvordan er din opplevelse av forholdet mellom barna og de barnehageansatte?</p> <p>Hva har barnehagen gjort for å skape et godt samarbeid?</p> <p>Hvordan kan barnehagen og foreldre legge til rette for opplevelse av tilhørighet for alle barna?</p> <p>Hva skal til for at ditt barn skal kjenne seg trygg i barnehagen?</p>
--	--

	<p>Hva legger du i begrepet psykososialt miljø?</p> <p>Eksempler</p> <p>Hvorfor tenker du at det er viktig å fremme et godt psykososialt miljø?</p>
Oppsummering	
Avslutning	<p>Er det noe mere dere vil fortelle som vi ikke har fått snakket om?</p> <p>Ønsker om å tilføye noe?</p>

Vedlegg 5

Intervjuguide

Fokusgruppeintervju barnehageansatte

Tema	Spørsmål
Introduksjon av prosjekt og intervju <i>Oppstart av lydopptak</i>	Hensikt med intervju Informere om lydopptak og notat, opplysninger blir oppbevart konfidensielt. Informere om at deltager når som helst har mulighet for å trekke seg. Påminne deltagerne om oppsatt varighet Gjennomgå enkle føringer for fokusgruppeintervjuet. Eventuelle spørsmål
Introduksjon av deltagerne.	Kan du fortelle kort om deg? Alder? Utdanning/stilling i barnehagen? Hvor lenge har du vært ansatt i barnehage? Egne barn? Eventuelt alder på disse?
Erfaringer	Hva er et godt samarbeid med foreldre for deg? Opplever du at dere har god kontakt? Hvordan snakker dere sammen ved levering og henting? Hvordan er praksisen i barnehagen ved eventuelle uenigheter? Hvordan opplever du å ta opp ting med foreldrene som er vanskelig? Har du en opplevelse av at foreldrene kan fortelle om sin eventuelle vanskelige hverdag til deg som ansatt i barnehagen? Hvordan kan vi oppnå et tillitsfullt samarbeid mellom hjem og barnehage? Opplever du at du klarer å se alle barn på din avdeling i løpet av en dag? Hvorfor er foreldresamarbeid viktig?

	<p>Hvordan kan du som barnehageansatt bidra slik at alle kan kjenne seg som betydningsfulle forelder?</p> <p>Hvordan vil en drømmesituasjon vært når det gjelder samarbeid mellom foreldre og barnehagen?</p> <p>Hva legger du i begrepet psykososialt miljø? Eksempler</p> <p>På hvilken måte kan foreldresamarbeid påvirke det psykososiale miljøet i barnehagen?</p> <p>Hva tror du gjør at et barn kjenner seg trygg i barnehagen?</p> <p>Hvordan bidrar du som barnehageansatt for at barna skal kjenne seg trygge i barnehagen?</p> <p>Har du erfaringer med inkludering/ekskludering i barnehagen?</p> <p>Hvordan opplever du trivselen til barna i barnehagen?</p> <p>Har du en oppfattelse av at alle barna har en lekekamerat i barnehagen?</p> <p>Hvordan er din opplevelse av miljøet i barnehagen?</p> <p>Hvordan er din opplevelse av forholdet mellom barna på stor avdeling?</p> <p>Hvordan er din opplevelse av forholdet mellom barna og dere som barnehageansatte?</p> <p>Hva har barnehagen gjort for å skape et godt samarbeid?</p> <p>Har du erfaringer med å jobbe forebyggende, ved å fremme et godt psykososialt miljø?</p>
--	--

	<p>Hvorfor tenker du at det er viktig å fremme et godt psykososialt miljø?</p> <p>Felles mål i barnehagen?</p> <p>Hvordan kan barnehagen og foreldre legge til rette for opplevelse av tilhørighet for alle barna?</p> <p>Opplever du at du har nok kompetanse for å ivareta og fremme det psykososiale miljøet i barnehagen?</p>
Oppsummering	
Avslutning	<p>Er det noe mere dere vil fortelle som vi ikke har fått snakket om?</p> <p>Ønsker om å tilføye noe?</p>